

eduard

LIMITED

SAMURAI

STAVEBNÍ NÁVOD

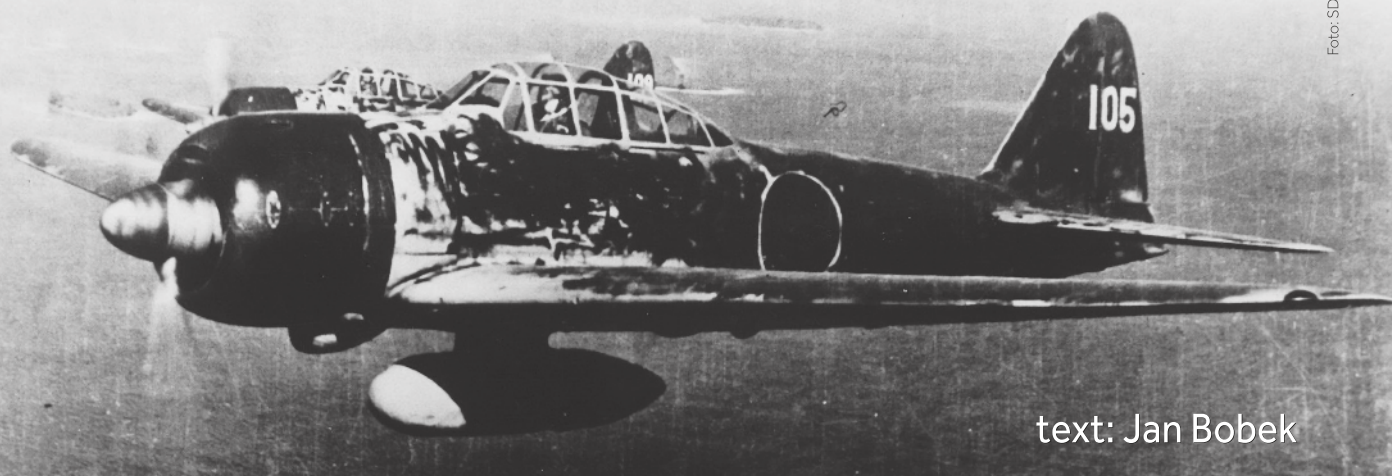
1/48

11168-NAV1
DUAL COMBO

A6M3 Zero Type 32 and 22 1942–1944

Formace stíhaček A6M3 Model 22 z Kōkūtai 251 v okolí Rabaulu v první polovině roku 1943. Stroje nesou na horních plochách zelený nátěr aplikovaný v polních podmínkách.

Foto: SDASM

text: Jan Bobek

Mitsubishi Zero se stalo během 2. světové války symbolem japonských vzdušných sil. A6M3 Model 32, který japonské námořní letectvo zavedlo do služby v roce 1942, byl zpočátku spojeneckými silami považován za nový typ letadla. Velice brzy jej následoval A6M3 Model 22. Obě tyto verze Zera prošly nejtěžší fází bojů v jižním Tichomoří.

Japonské námořnictvo oslovilo v říjnu 1937 firmy Mitsubishi a Nakajima, aby zahájily vývoj prototypu palubní stíhačky 12-shi. Požadované parametry byly natolik extrémní, a někdy i vzájemně protichůdné, že oba konstruktérské týmy zjišťovaly, zda by bylo možné je změkčit. Nakajima nakonec od projektu odstoupila, ale parametry prototypu se na základě zkušeností z čínského bojiště dokonce ještě zpřísnily. Horikoshiho týmu se posléze podařilo požadavky technických specifikací splnit, a to nejen díky aerodynamickému designu a novému druhu lehké slitiny pro potah letounu, ale i díky motoru Sakae 11 firmy Nakajima. Během letových testů bylo nutno řešit praskání potahu křídla při přetížení i ovládání křidélek při manévrech ve vysokých rychlostech. Nová stíhačka měla silnou výzbroj dvou kanónů a dvou kulometů, extrémně dlouhý dolet (přes 1800 km) a výbornou manévrovatelnost. Její maximální rychlost byla 533 km/h ve výšce 4550 m. Postrádala však pancéřování i další ochranu a nepřekročitelná rychlost činila pouze 600 km/h. Stroj byl do výzbroje zařazen v roce 1940 s motorem Sakae 12 o výkonu 691 kW (940 k) a dostal oficiální označení Rei shiki Kanjō sentōki (palubní stíhačka typ nula), přičemž „nula“ byla odvozena od roku 2600 (1940) japonského kalendáře. Japonští piloti jí obvykle zkráceně nazývali „Rei-Sen“. Odtud je také odvozen název Zero, často používaný spojeneckými letci namísto oficiálního kódového označení, kterým bylo mužské jméno Zeke. V rámci systému označování letounů japonského námořnictva dostal nový stroj typové označení A6M, přičemž A6 znamenalo, že se jedná o šestý typ palubní stíhačky zařazený do služby a M bylo zkratkou pro název firmy Mitsubishi.

Zera, konkrétně A6M2 Model 11, byla úspěšně nasazena na čínském bojišti od léta 1940, ale jejich existence západním rozvědkám unikala, protože nikdo nechtěl věřit hlášením z Číny, která naznačovala, že Japonci mají stíhačku špičkových parametrů. Firma Mitsubishi vyrobila celkem 65 strojů této verze, která ještě nebyla určena pro provoz na letadlových lodích. Během roku 1941 došlo k modifikacím, ze kterých vzešel Model 21, který byl pro letadlové lodě upraven. U Mitsubishi ale potřebovali vyrábět kromě stíhačky Zero i další letouny, a tak koncem roku 1941 zahájila licenční výrobu také společnost Nakajima. Mitsubishi vyrobilo do června 1942 celkem 740 strojů a Nakajima jich do února 1944 dodala 800. V průběhu výroby se zlepšovala kanónová výzbroj a u Modelu 21 mohly být použity varianty se zásobníkem až na 150 nábojů. Je doložen i jeden exemplář s prodlouženou hlavní kanónu. Takto modifikovaný stroj může být označován jako Model 21a.

A6M3 Zero Model 32 a 22

V roce 1942 začala firma Mitsubishi vyrábět Zera s motorem Sakae 21 s dvoustupňovým kompresorem a výkonem 831 kW (1130 k). Těžší motor si vyžádal úpravu krytu motoru, zkrácení trupu a přepracovanou kapotáž. Nový mechanismus umožnil instalaci vrtule o větším průměru oproti Modelu 21. U křídla došlo ke zkrácení rozpětí. Zvýšila se rychlost ve vodorovném letu, v klesání a při výkřutu, ale zkrátily se dolet. Tato verze bylo od června do prosince 1942 vyrobeno celkem

340 kusů. Všechny letouny byly dokončeny v celošedém zbarvení. Malé množství strojů bylo dokončeno s kanónovou výzbrojí s dlouhou hlavní, ale není známo, že by tato verze měla své specifické označení. Poslední stroje Model 32 také dostaly směrovku s trimem, který se ovládal z kokpitu.

Námořnictvo tuto stíhačku nejdříve označovalo jako Palubní stíhací letoun Typ nula Vzor 2 (Rei Shiki Ni Gō Kanjō Sentōki), ale na konci ledna 1943, když byl ten stroj námořnictvem formálně zařazen do výzbroje, se jeho označení změnilo na Palubní stíhací letoun Typ nula Model 32 (Rei Shiki Kanjō Sentōki San Ni Gata). Spojenci se nejdříve domnívali, že se jedná o nový typ letadla, proto mu dali samostatné kódové označení Hap na počest velitele amerického letectva Gen. Henry H. „Hap“ Arnolda. Když se o tom Arnold dozvěděl, nebyl ani trochu nadšen a proto se označení rychle změnilo na mužské jméno Hamp. Toto označení se používalo až do května 1944, poté z ukořistěných japonských dokumentů vyplynulo, že se jedná o A6M3 Model 32, a tak se změnilo na definitivní Zeke 32. V té době se však spojenečtí letci s touto verzí Zera potkávali jen zřídka.

Zera Model 32 byla v druhé polovině roku 1942 zařazena do služby na několika letadlových lodích, ale v této roli se neudržela dlouho. Páterí palubního letectva byla nadále Zera Model 21.

Hlavní oblastí, kde byla Zera Model 32 od poloviny roku 1942 nasazena, byla Nová Guinea, Indonésie a Nová Británie. Kvůli kratšímu doletu byly tyto stroje využívány především k obraně základen, stíhání bombardérů a pokud to bylo možné, tak i k doprovodným letům. Spojenečtí letci se s nimi střetávali nad severozápadní Austrálií, během bojů nad Salamounovými ostrovy a při náletech na Rabaul.

Po vylodění Spojenců na Guadalcanalu přišly bojové jednotky s požadavkem na Zero s motorem Sakae 21, ale s doletem jako A6M2. Konstrukteři u Mitsubishi proto upravili konstrukci křídla a palivových nádrží. Křídlo sice vypadalo podobně jako u Modelu 21, ale dolet se ještě o 160 km prodloužil. Směrovka s trimem ovládaným z kokpitu již byla standardem. Takto modifikované Zero mělo označení A6M3 Model 22, varianta s prodlouženou hlavní kanónu byla označována jako 22a. U firmy Mitsubishi bylo od prosince 1942 do srpna 1943 vyrobeno 560 kusů A6M3 Model 22 a 22a. Letouny byly zpočátku vyráběny se zbarvením šedou barvou na všech plochách, od května 1943 začala firma Mitsubishi stroje dokončovat s nátěrem zelenou barvou na horních plochách. Dosud se nepodařilo prokázat, že by Zera Model 22 byla zařazena do služby na letadlových lodích.

Boje o Guadalcanal

Japonci začali v červenci 1942 budovat leteckou základnu na Guadalcanalu, což představovalo vážnou hrozbu pro lodní dopravu mezi USA a Austrálií. Američané se proto na tomto ostrově vylodili 7. srpna a brzy se jim podařilo zahájit letecké operace z obsazeného japonského letiště i z dalších, která následně vybudovali. Z hlediska stíhacích operací ležela zpočátku hlavní tíha bojů na Tainan Kōkūtai. K doprovodným letům nad Guadalcanal a ke krytí konvojů, které tam směřova-

ly, létali piloti z Rabaulu. Museli přitom překonat vzdálenost 1065 km. Japonské velení v této oblasti postupně nasadilo i další stíhací jednotky, především šlo o 2. Kōkūtai, část 3. Kōkūtai, dále 6. Kōkūtai a Kanoya Kōkūtai. V září 1942 se Japoncům podařilo zprovoznit letiště na ostrovech Buka a Bougainville, které se nacházely blíže ke Guadalcanalu. V polovině roku 1942 začala na bojiště přicházet nová verze Zera, A6M3 Model 32.

V oblasti Šalamounových ostrovů došlo v souvislosti s bojem o Guadalcanal ke dvěma námořním střetnutím s nasazením letadlových lodí na obou stranách. Obou bitev se zúčastnila Zera Model 32, která tvořila část výzbroje některých palubních stíhacích jednotek. Tou první byla Bitva u východních Šalamounů během 24. a 25. srpna. Současně s japonským konvojem, který směřoval ke Guadalcanalu, zamířil do téže oblasti také operační svaz s letadlovými loděmi Šōkaku, Zuikaku a Ryūjō. Japonci neměli zprávy o poloze amerických letadlových lodí a proto provedli nálet na Hendersonovo letiště na Guadalcanalu. Letounům z USS Saratoga se podařilo potopit Ryūjō, Japoncům se zase později podařilo poškodit USS Enterprise. Část stíhaček Zero ze zbylých letadlových lodí pak krátce působila z pozemních základen.

Během října 1942 nasadili Japonci u Guadalcanalu mimo Šōkaku a Zuikaku rovněž letadlové lodě Zuihō, Junyō a Hiyō. Během 25. až 27. října došlo k Bitvě u ostrovů Santa Cruz, již se z uvedených japonských lodí neúčastnila jen Hiyō. Na americké straně jim čelily USS Hornet a Enterprise. Američané poškodili svými palubními letouny Zuihō a Šōkaku, sami však ztratili Hornet a poškozena byla Enterprise. Japonci sice dosáhli taktického vítězství, ale ztráty jejich leteckého personálu byly vyšší než během Bitvy v Korálovém moři. Proto se z bojiště musely stáhnout i letadlové lodě, které nebyly poškozeny. Stíhací jednotka letadlové

Moresby a Milne Bay. Pro stíhací doprovod bylo k dispozici více než 200 letounů A6M2 a A6M3 z Kōkūtai 204, 253 a 582 a ze stíhacích jednotek letadlových lodí Zuikaku, Zuihō, Junyō a Hiyō. Výsledek akce byl vyhodnocen jako velký úspěch. Obě bojující strany však ve skutečnosti utrpěly zanedbatelné ztráty. Po skončení operace byl během inspekční cesty 18. dubna 1943 nad ostrovem Bougainville sestřelen bombardér s admirálem Isoroku Yamamotem na palubě. Na základě informací výzvědné služby byly ve správný čas na správném místě americké stíhačky P-38. Velitel spojeného loďstva a jeden z architektů útoku na Pearl Harbor zahynul přesně rok po Doolitlově náletu na Tokio.

V květnu 1943 se do Rabaulu vrátila Kōkūtai 251. Právě včas na to, aby se zapojila do útoků na spojenecké síly, které se probíjovány od Guadalcanalu dál na severozápad. Japonci vyvinuli obrovské úsilí, aby ofenzívu zastavili, ale jejich úsilí bylo marné. Poslední nálet na Guadalcanal Japonci provedli 16. června 1943. Ze 24 střemhlavých bombardérů přišli o 13 osádek a stíhací doprovod sedmdesáti Zer musel odepsat 15 letounů. Spojenci utrpěli minimální ztráty.

Obrana Rabaulu a ústup

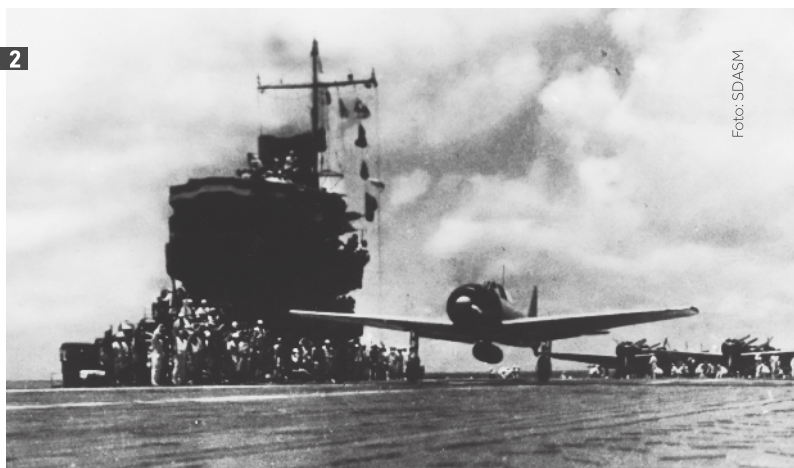
Na konci června 1943 se Spojenci vylodili na Nové Georgii a obsadili letiště Munda. Následovaly obranné boje o Vella Lavellu v srpnu a Buin v září a říjnu. V tomto období se piloti Zer poprvé utkali se stíhačkami F6F Hellcat. Na bojiště se vrátila z Japonska Kōkūtai 201 a jednotky na pozemních základnách posílily stíhací jednotky letadlových lodí Junyō a Ryūhō. Pilotům Zer se dařilo v boji s nepřátelskými stíhači držet poměr vítězství a ztrát na dobré úrovni. Vysoké ztráty však měly osádky bombardérů. Byl to problém, na který velení nenacházelo recept. Bombardéry Kate a Val již byly zastaralé a proti silně vyzbrojeným spojeneckým

Foto: SDAŠM

1 2

Foto: SDAŠM

1 Mitsubishi A6M3 Zero Model 32 během zkoušek v USA. **2** Vzácná fotografie, která zachycuje start stíhaček A6M3 Model 32 z paluby letadlové lodi Šōkaku během bitvy u Santa Cruz. Cenzor z fotografie vyretušoval antény lodního radaru Typ 21 a také vybavení pro řízení protiletadlové palby.

lodi Hiyō v oblasti zůstala. Po dobu téměř dvou následujících let to bylo poslední střetnutí letadlových lodí v Pacifiku.

Na počátku listopadu 1942 došlo ke změně označování námořních leteckých jednotek se základnami mimo Japonsko. Nově byly označeny třímístným kódem, který označoval mimo jiné jejich účel a domovský námořní okrsek v Japonsku. Pokud byla první číslice 2 nebo 3, jednalo se o Kōkūtai, jejíž specializací byly výhradně stíhací letouny. Z Tainan Kōkūtai se stala Kōkūtai 251, obdobně byla označena Kōkūtai 201 (dříve Chitose Kōkūtai), Kōkūtai 202 (dříve 3. Kōkūtai), Kōkūtai 204 (dříve 6. Kōkūtai), Kōkūtai 252 (dříve Genzan Kōkūtai), Kōkūtai 253 (dříve stíhací jednotka Kanoya Kōkūtai). Smíšená 2. Kōkūtai dostala označení Kōkūtai 582 a ponechala si jak jednomotorové bombardéry, tak i stíhací jednotku. Většina výše zmíněných jednotek používala jak Zera Model 32, tak i stroje Model 22, často společně se staršími letouny Model 21. Bývalá Tainan Kōkūtai se v polovině listopadu přesunula do Japonska, aby nahradila ztráty, vyvíčila posily a převzala novou techniku. Guadalcanal, kterému Japonci říkali „Ga Shima“, byl cílem, který při každém mnohahodinovém letu představoval vysoké riziko kvůli nepříznivému počasí, poruše motoru, únavě nebo nevolnosti způsobené tropickými nemocemi. Japonci současně čelili nepříteli, který neustále zlepšoval svou techniku, taktiku, logistiku a infrastrukturu.

Koncem roku 1942 se Japonci pokusili zprovoznit letiště na ostrově Munda, pouhých 300 km od Guadalcanalu, ale spojenecké nálety používání základny značně komplikovaly. Na konci ledna 1943 byla dokončena evakuace japonských jednotek z Guadalcanalu. V té době začala z Bougainvillu operovat stíhací jednotka letadlové lodi Zuikaku a po dvou týdnech se stáhla na Truk. O měsíc později byla obdobným způsobem nasazena stíhací jednotka letadlové lodi Zuihō. Tato praxe se námořnictvu osvědčila a používala ji v této oblasti po následující rok.

Japonské velení se na konci března 1943 rozhodlo, že v oblasti Nové Guineje a Šalamounových ostrovů dosáhne vzdušné nadvlády. Proto naplánovalo operaci I-gō, při níž mezi 7. a 14. dubnem proběhly nálety na Guadalcanal, Oro Bay, Port

stíhačkám jejich konstrukce neposkytovala ochranu osádek.

Na konci října 1943 se z Bougainvillu stáhly do Rabaulu poslední stíhací jednotky. Začaly čelit systematické bombardovací kampani jednotek námořní pěchoty, amerického armádního a námořního letectva a také útokům leteckých jednotek Spojenců. Jádrem obrany strategického přístavu byly Kōkūtai 201, 204 a 253. Ty v té době používaly A6M Model 22, 52 a rovněž staré dobré 21. Krátkodobě je podporovaly nebo jim doplňovaly stav jednotky z letadlových lodí. V listopadu to byli na krátkou dobu stíhači ze Zuihō, Šōkaku a Zuikaku. Na konci prosince 1943 je na krátkou dobu následovali piloti Zer z Hiyō a Ryūhō. Rabaul se z japonského pohledu v tomto období dal přirovnat k mlýnu na maso. Na počátku ledna musela být na Saipan stažena Kōkūtai 201, po necelém měsíci se z Rabaulu na Truk přesunula vyčerpaná Kōkūtai 204. Nahradili ji stíhači z letadlových lodí Jun'yō, Hiyō a Ryūhō, kteří společně s Kōkūtai 253 vydrželi v obranných bojích po dobu jednoho měsíce. Na konci února 1944 se začaly z Rabaulu stíhací jednotky stahovat na Truk. Přestože velení slibovalo jednotky vrátit zpět, již k tomu nikdy nedošlo a Spojenci tuto základnu neutralizovali až do konce války. S koncem bojů nad Rabaulem japonské námořní letectvo přišlo o většinu zkušených veteránů. Zera Model 32 do konce války sloužila u operačně výcvikových jednotek. Některé letouny prošly generální opravou a dostaly nátěr zelenou barvou na horních plochách. Menší množství strojů Model 22 sloužilo u bojových jednotek na tichomořských ostrovech a v Japonsku, ale převážná většina zbývajících letounů této verze Zera byla také přidělena k výcvikovému útvarům. Byla vhodná při zaškolení na novější A6M5 Model 52. U bojových jednotek se paradoxně déle udržely starší A6M2 Model 21, které začaly být od roku 1944 používány také jako stíhací bombardéry, a to jak u pozemních jednotek, tak i na letadlových lodích.

Rádi bychom poděkovali Ryanu Toewsovi za jeho neocenitelnou pomoc při přípravě této i dalších stavebnic Zera.

ATTENTION

UPOZORNĚNÍ

ACHTUNG

ATTENTION

注意

Carefully read instruction sheet before assembling. When you use glue or paint, do not use near open flame and use in well ventilated room. Keep out of reach of small children. Children must not be allowed to suck any part, or pull vinyl bag over the head.

Před započetím stavby si pečlivě prostudujte stavební návod. Při používání barev a lepidla pracujte v dobře větrané místnosti. Lepidla ani barvy nepoužívejte v blízkosti otevřeného ohně. Model není určen malým dětem, mohlo by dojít k požití drobných dílů.

INSTRUCTION SIGNS

* INSTR. SYMBOLY

* INSTRUKTION SINNBILDEN

* SYMBOLES

* 記号の説明

OPTIONAL
VOLBABEND
OHNOUTSAND
BROUSITOPEN HOLE
VYVRTAT OTVORSYMETRICAL ASSEMBLY
SYMETRICKÁ MONTÁŽREMOVE
ODŘÍZNOUTREVERSE SIDE
OTOČITAPPLY EDUARD MASK
AND PAINT
POUŽÍT EDUARD MASK
NABARVIT

PARTS

DÍLY

TEILE

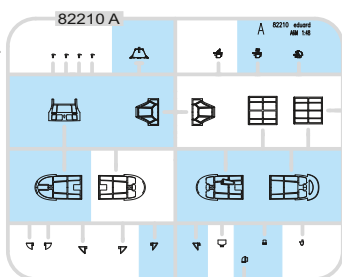
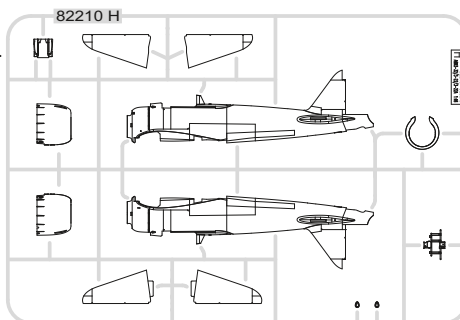

PIÈCES

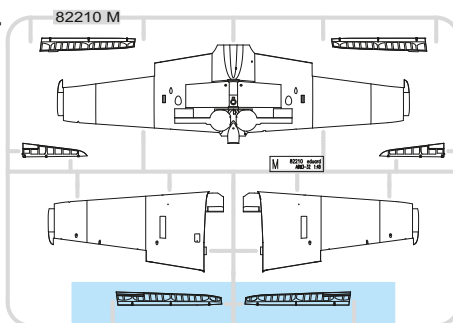
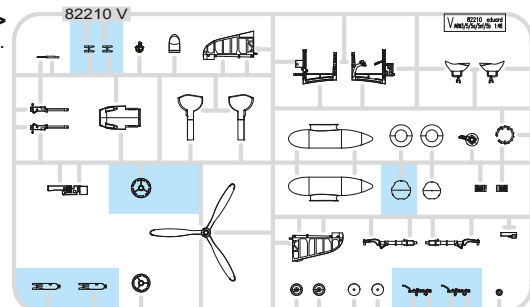

部品

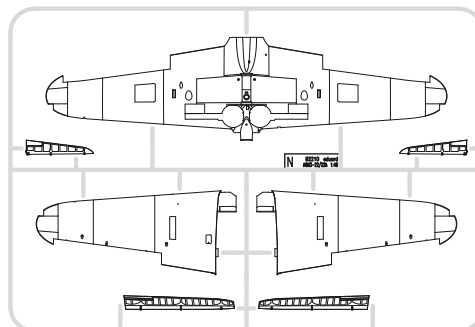
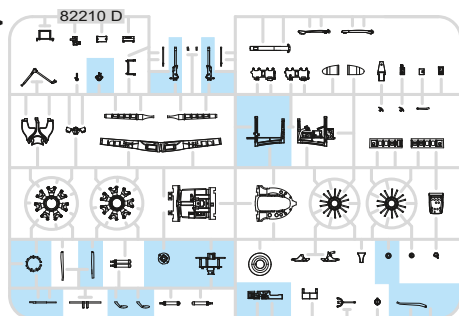
PLASTIC PARTS

A>
2 pcs.H>
2 pcs.

M>

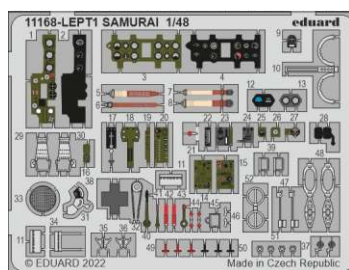
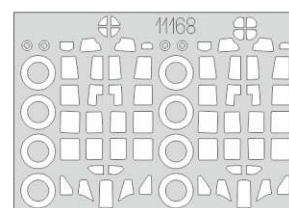
V>
2 pcs.

N>

D>
2 pcs.

2 pcs.

PE - PHOTO ETCHED DETAIL PARTS

eduard
MASK

-Parts not for use. -Teile werden nicht verwendet. -Pièces à ne pas utiliser. -Tyto díly nepoužívejte při stavbě. - 使用しない部品

COLOURS

BARVY

FARBEN

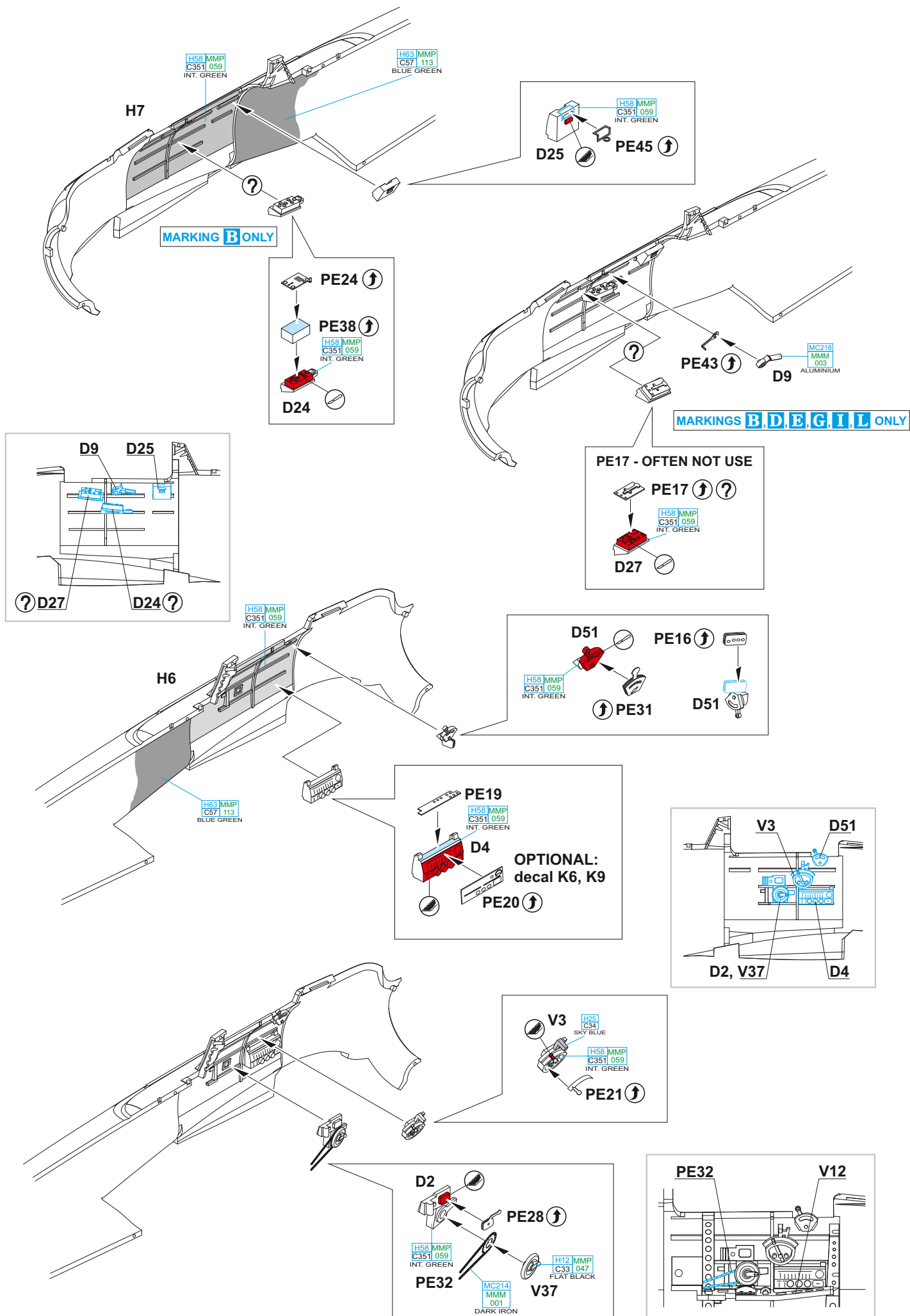
PEINTURE

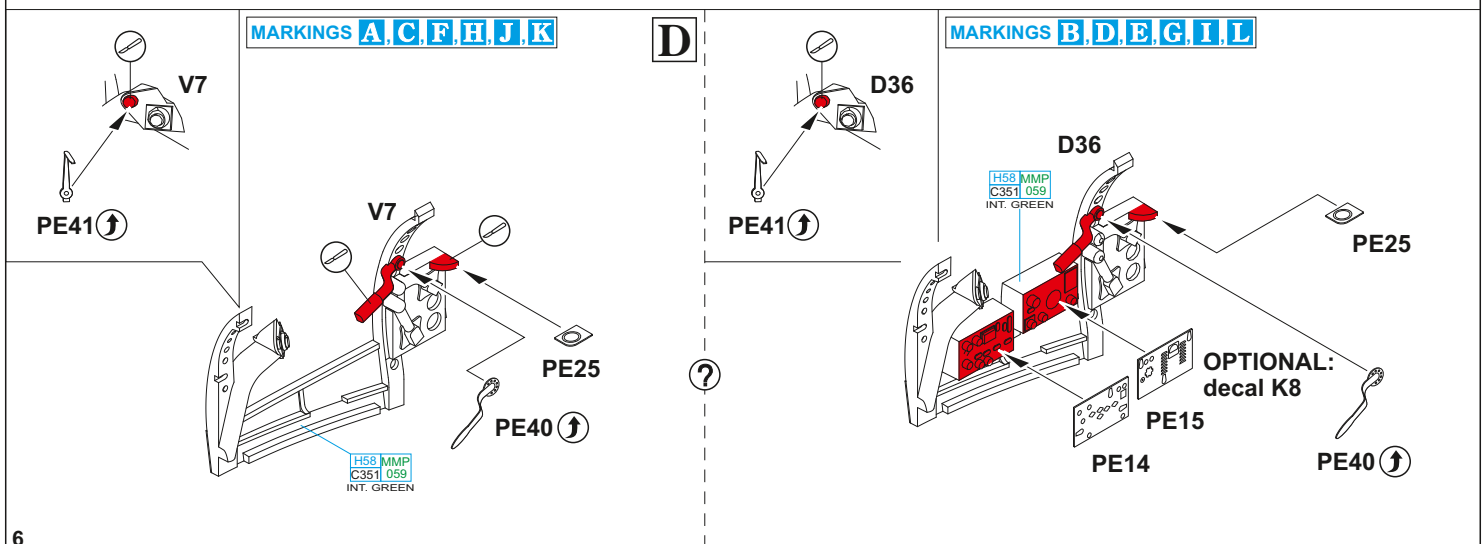
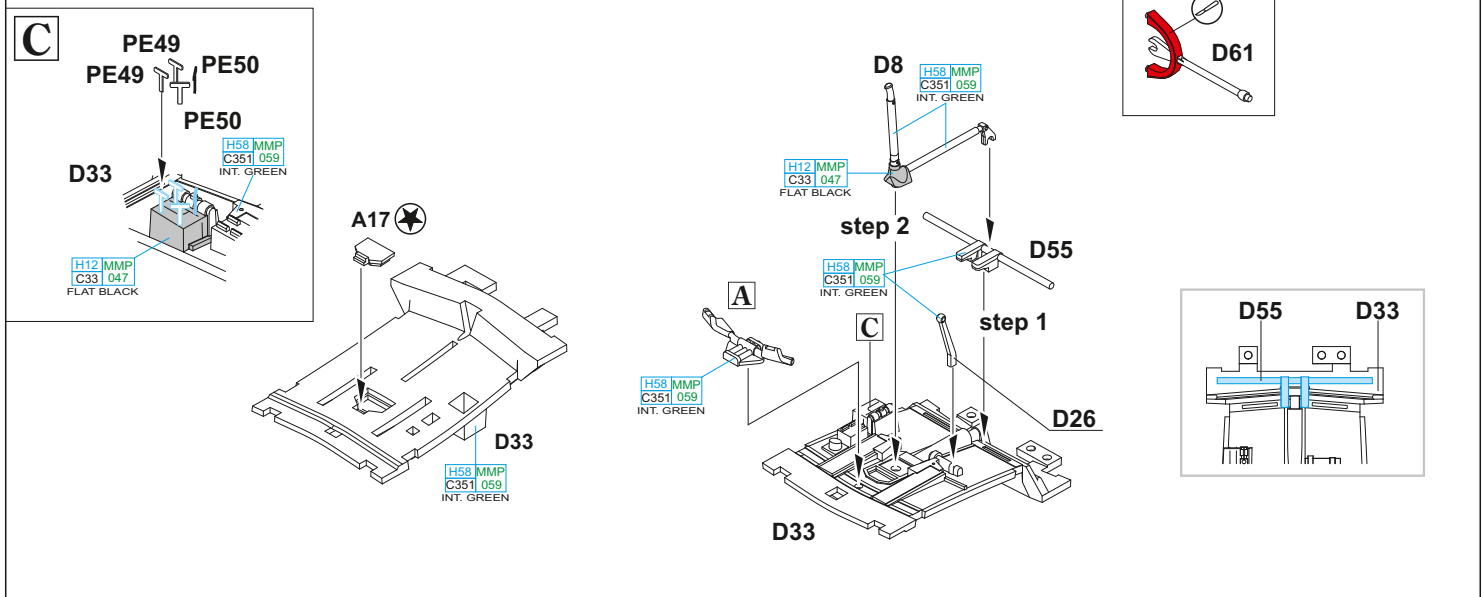
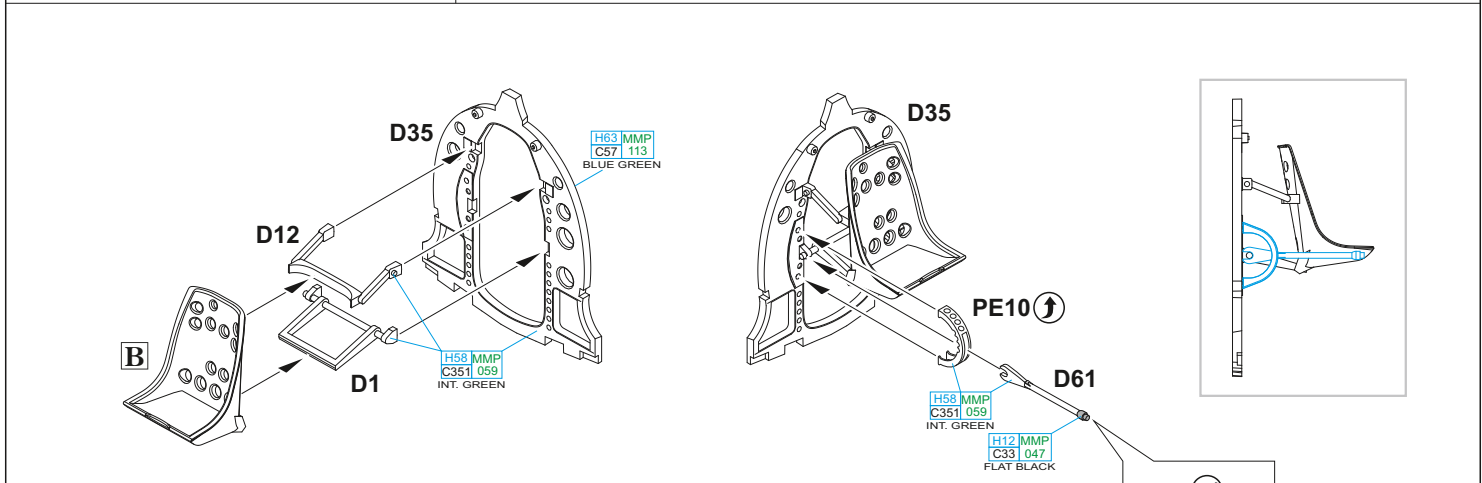
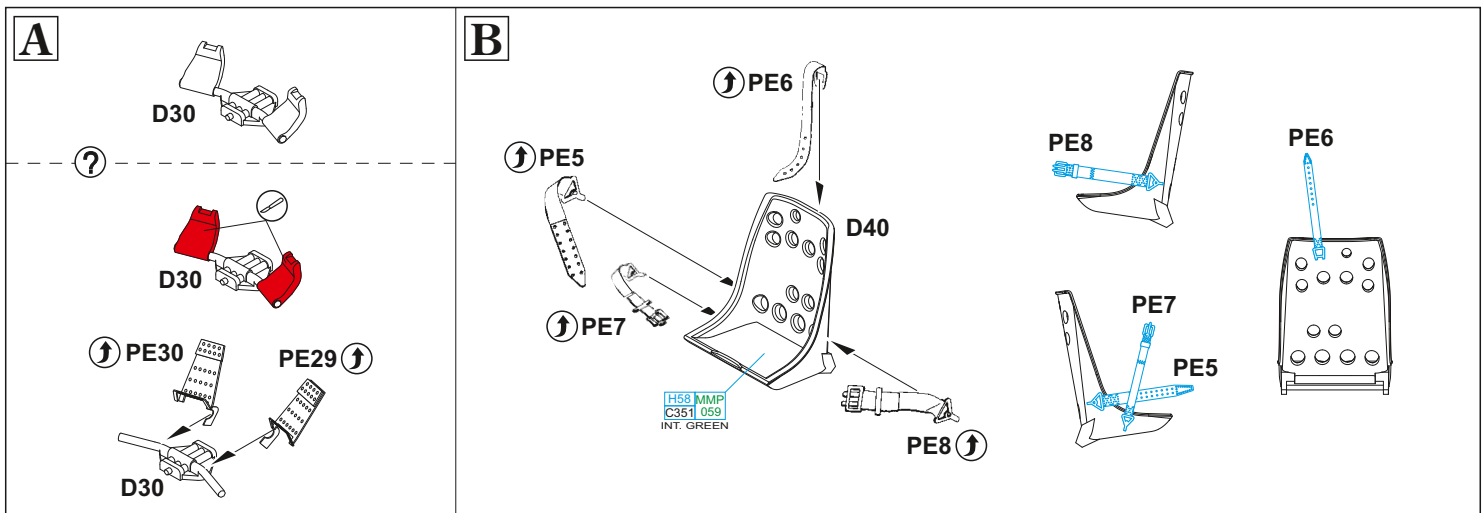

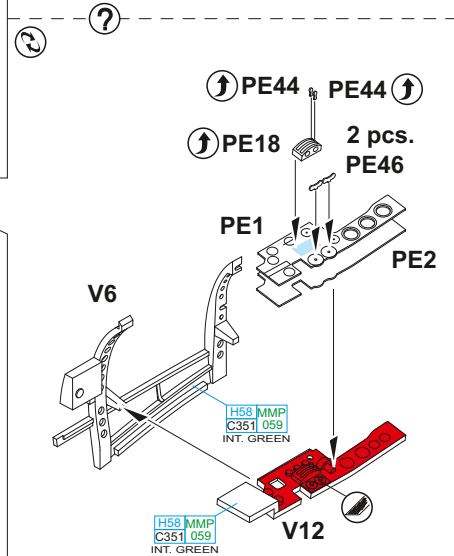
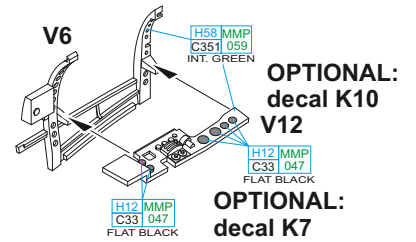
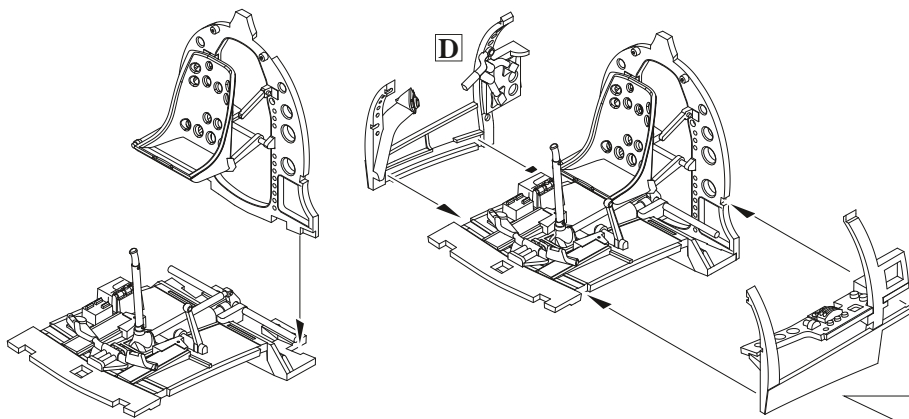
色

GSI Creos (GUNZE)		MISSION MODELS	
AQUEOUS	Mr.COLOR	PAINTS	
H1	C1	MMP-001	WHITE
H2	C2	MMP-047	BLACK
H8	C8		SILVER
H12	C33	MMP-047	FLAT BLACK
H24	C58		ORANGE YELLOW
H25	C34		SKY BLUE
H47	C41	MMP-012	RED BROWN
H58	C351	MMP-059	INTERIOR GREEN
H63	C57		METALLIC BLUE GREEN
H70	C60	MMP-056	GRAY
H77	C137	MMP-040	TIRE BLACK
H90	C47		CLEAR RED

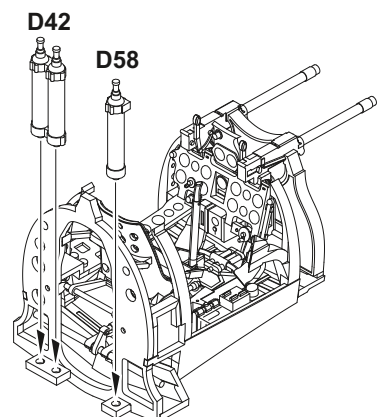
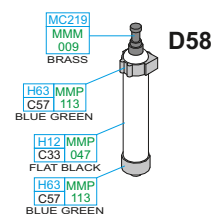
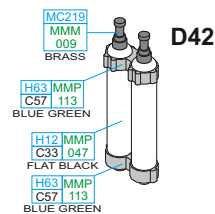
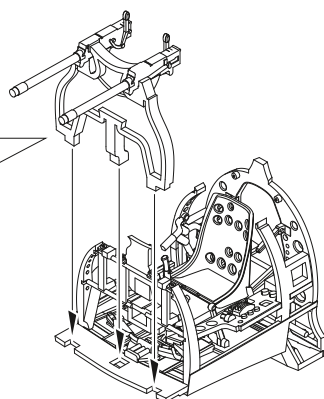
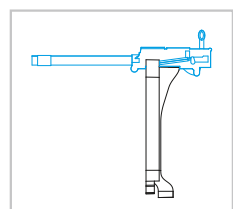
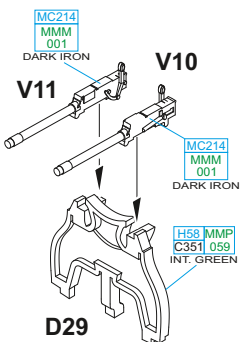
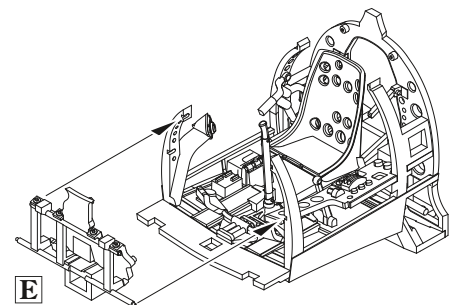
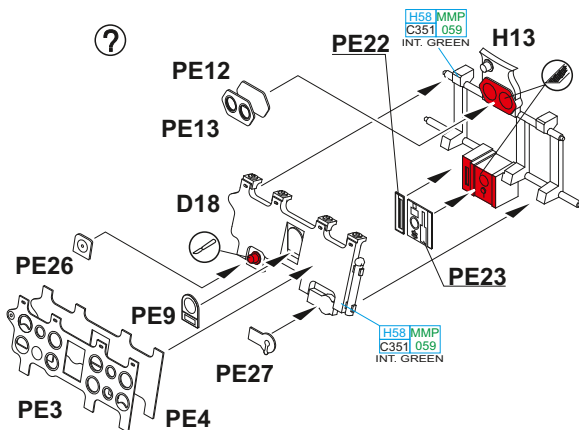
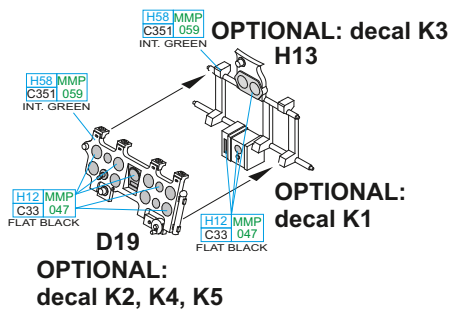
GSI Creos (GUNZE)		MISSION MODELS	
AQUEOUS	Mr.COLOR	PAINTS	
H93	C50		CLEAR BLUE
H336	C336		HEMP
H417	C117	MMP-051	RLM76 LIGHT BLUE
	C124		DARK GREEN
	C125	MMP-108	COWLING COLOR
	C131	MMP-115	RED BROWN
Mr.METAL COLOR		METALLICS	
MC214		MMM-001	DARK IRON
MC218		MMM-003	ALUMINIUM
MC219		MMM-009	BRASS
Mr.COLOR SUPER METALLIC		METALLICS	
SM201		MMC-001	SUPER FINE SILVER

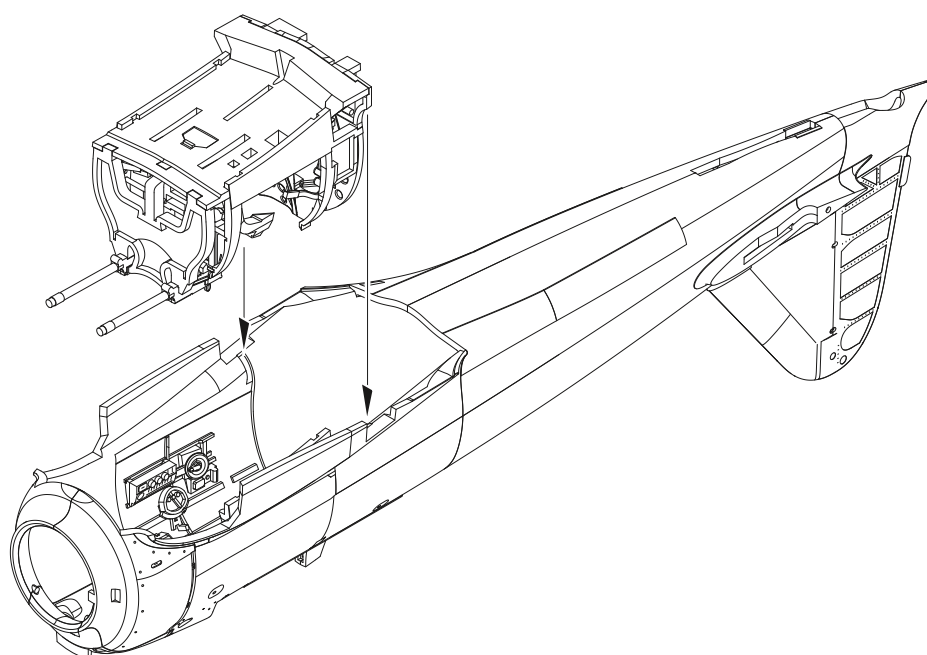
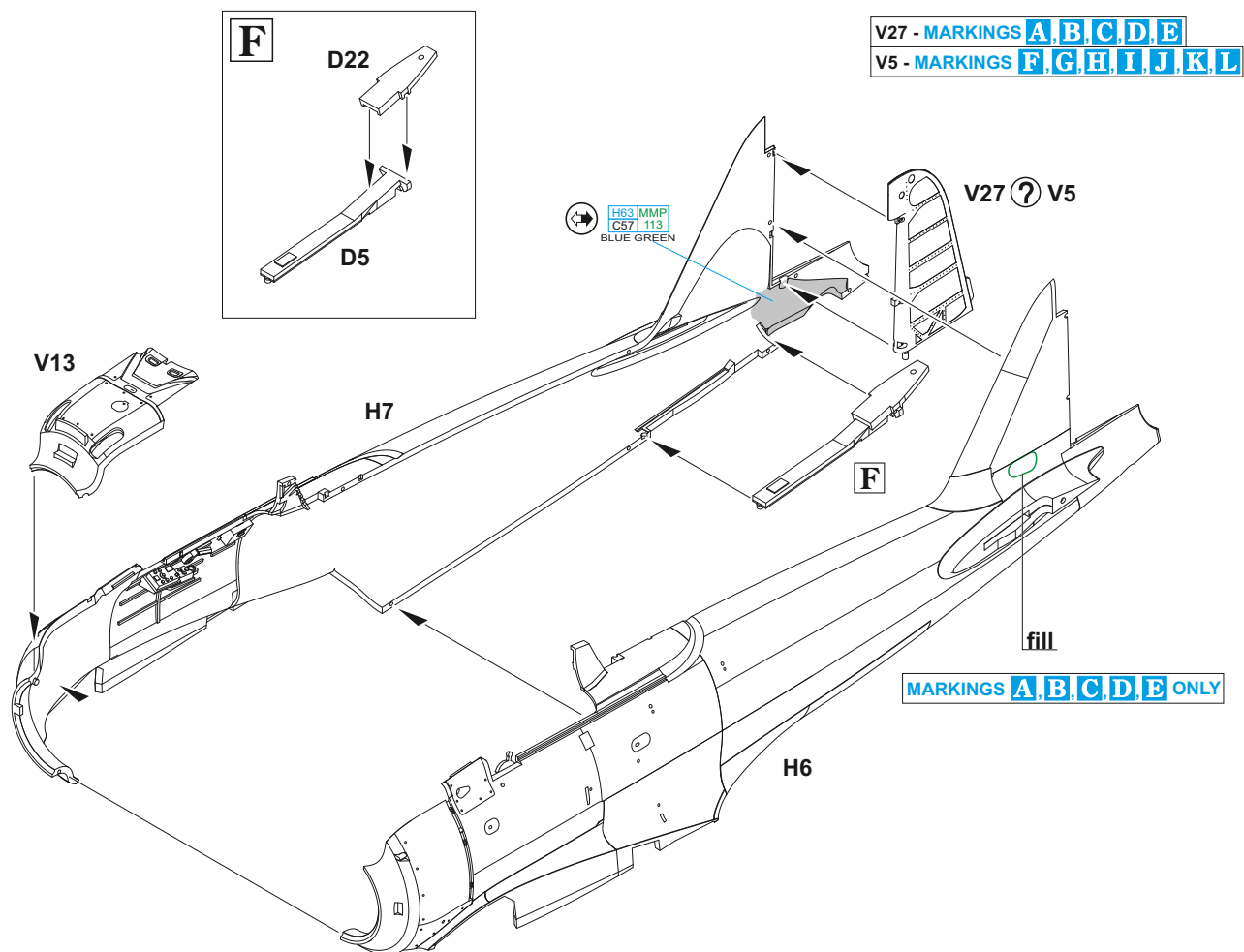

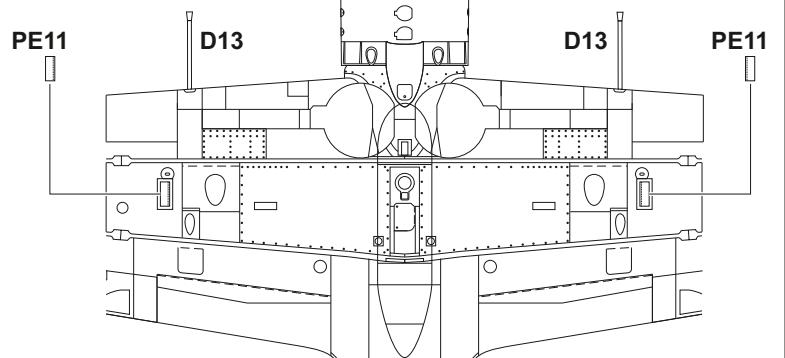
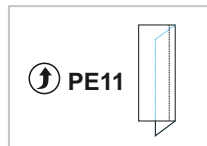
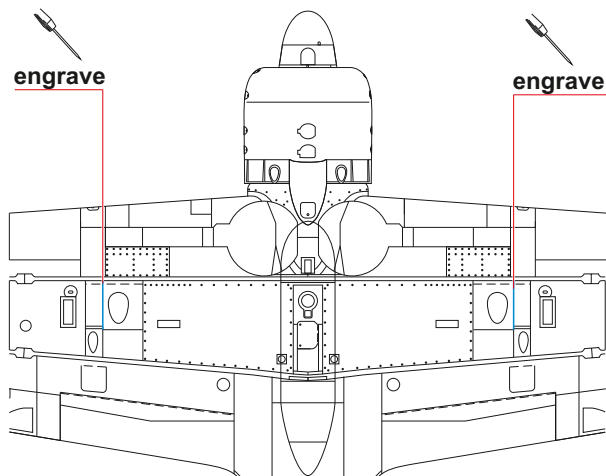
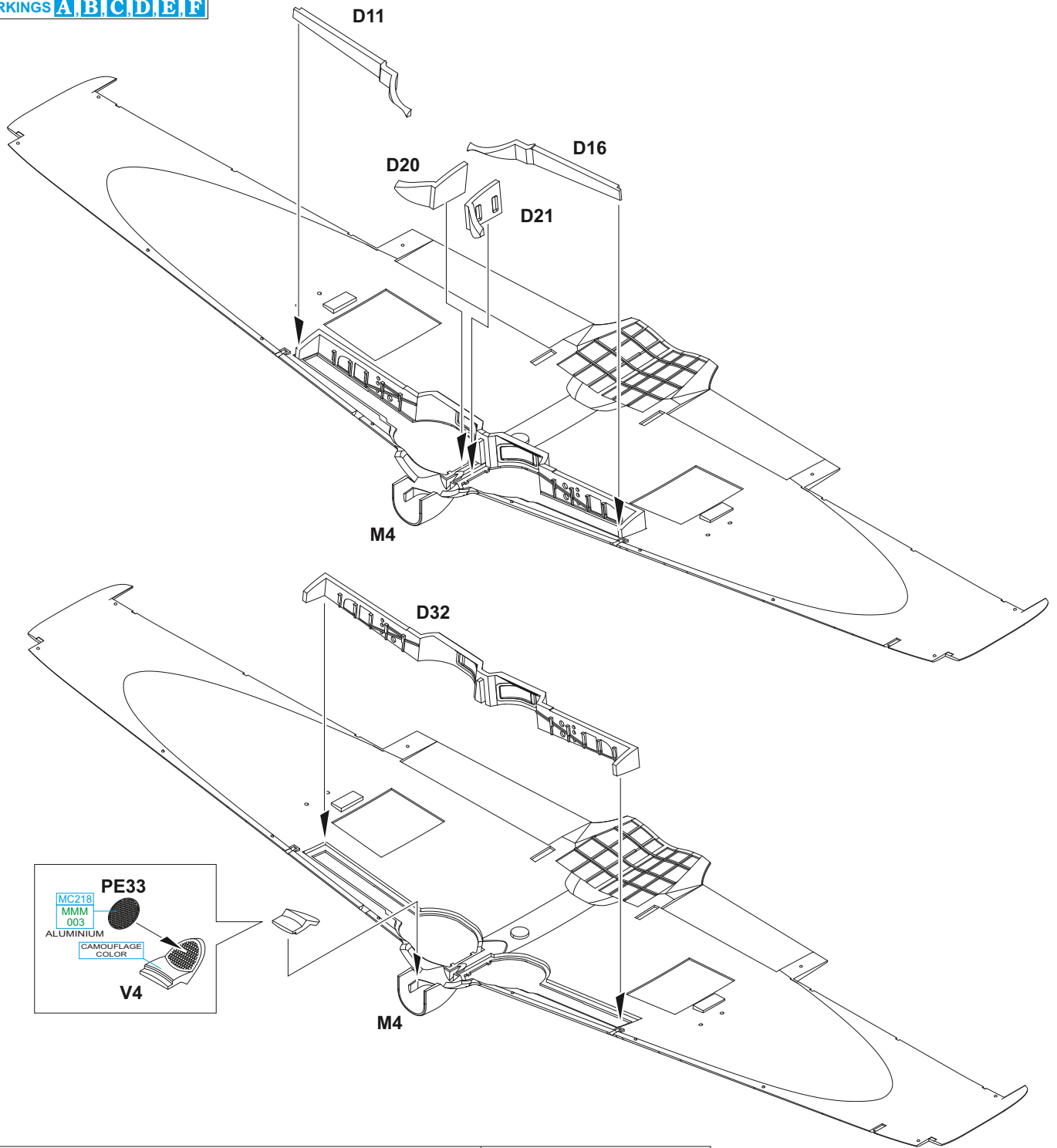

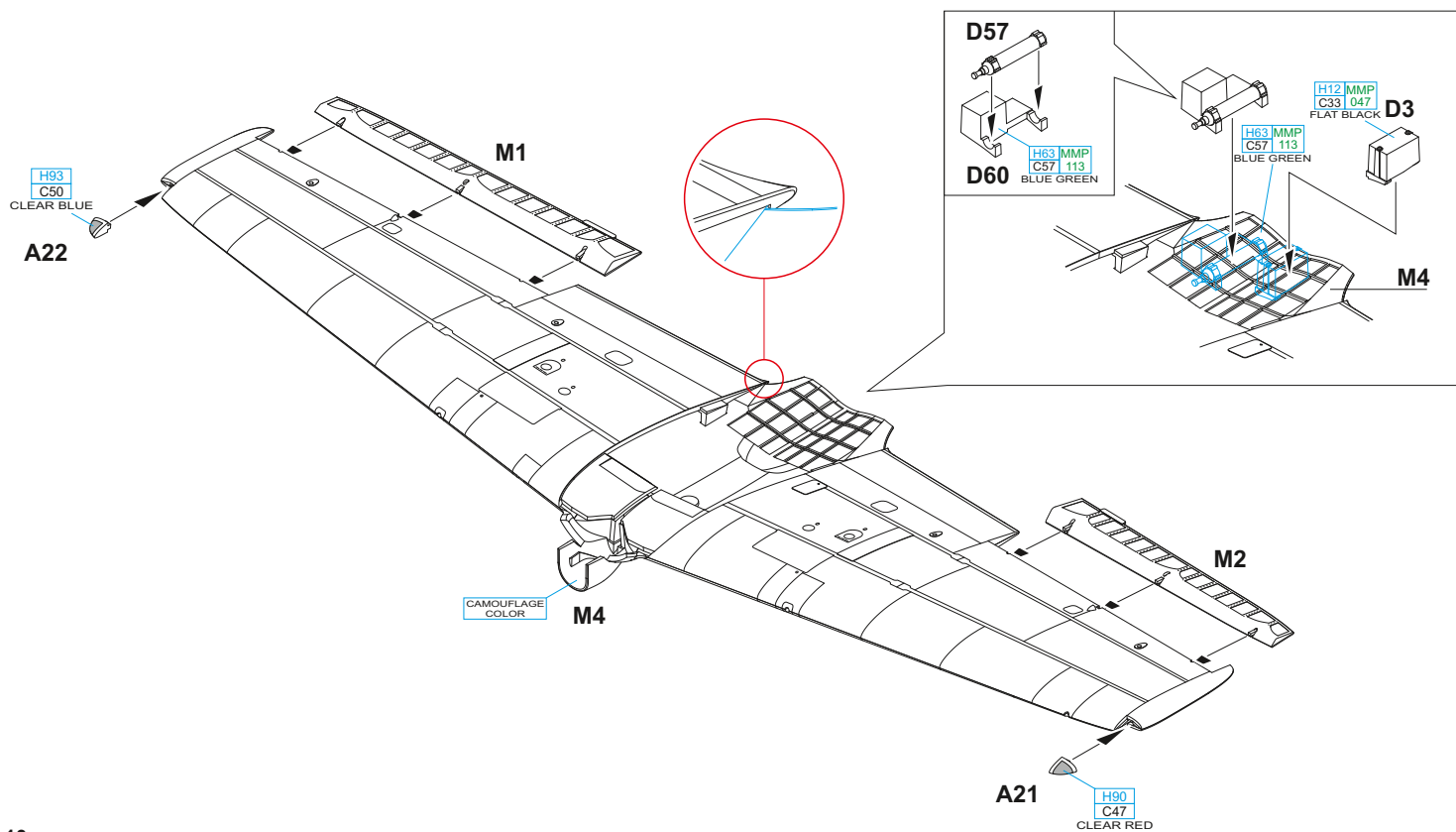
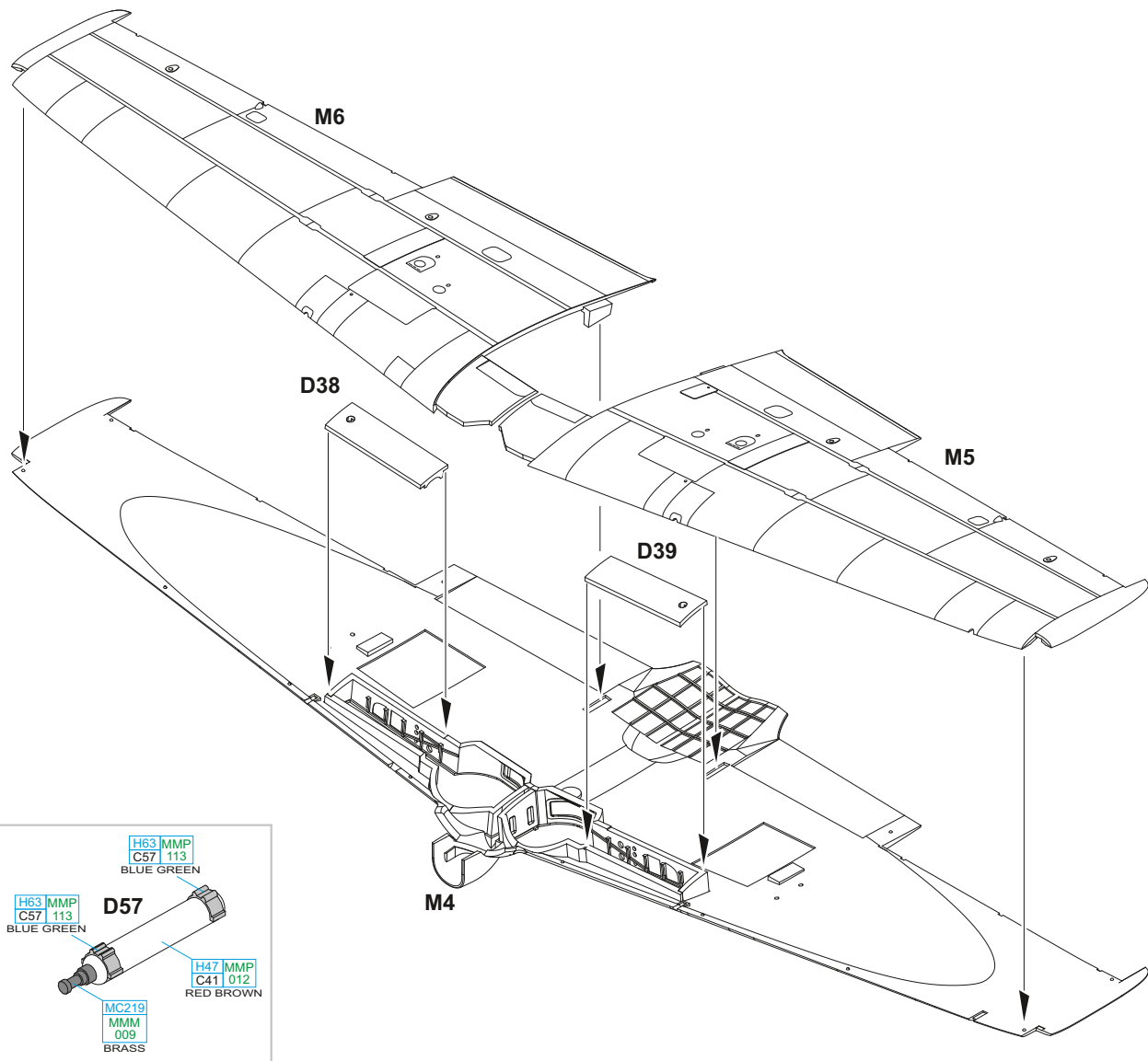

E

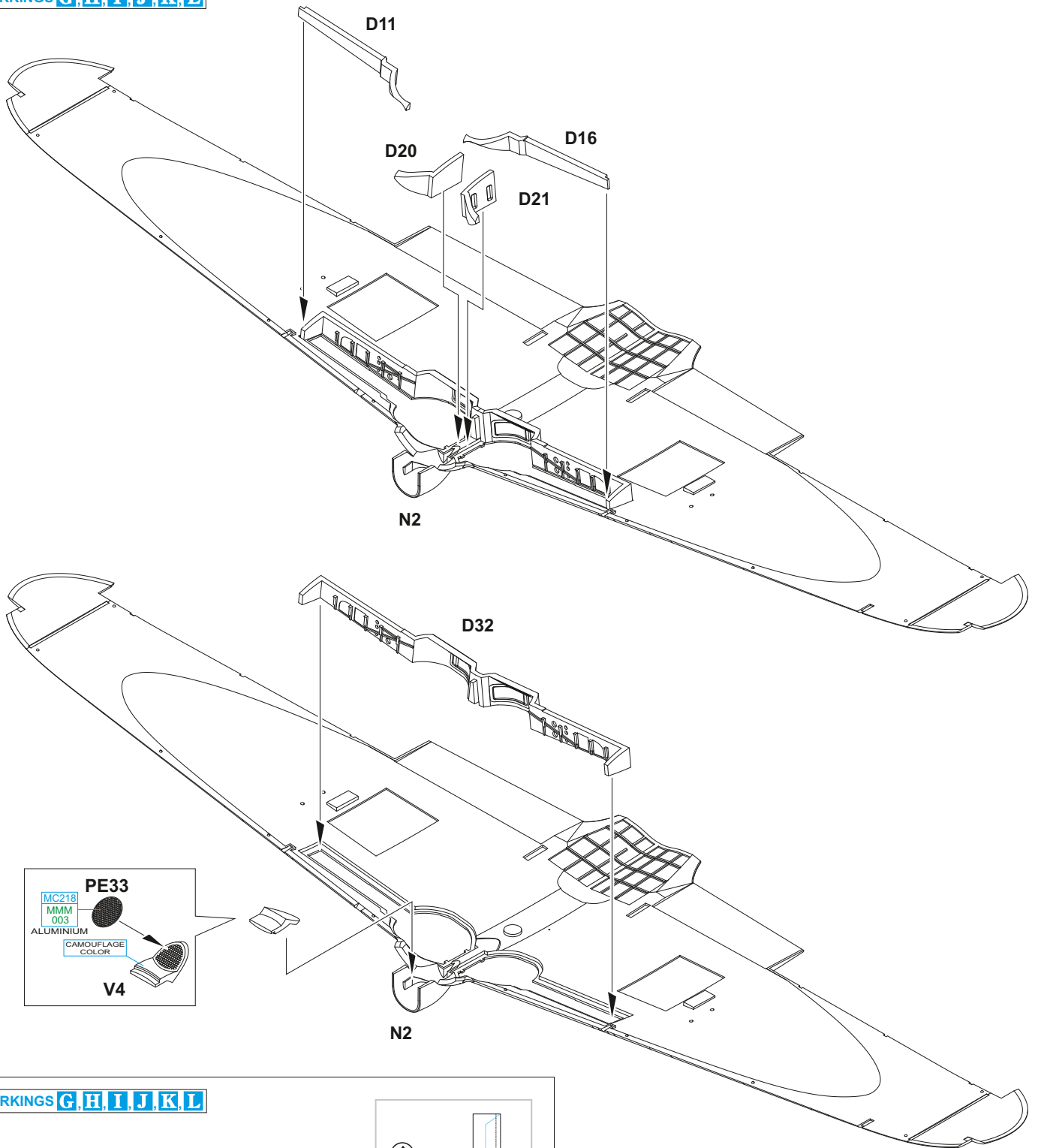

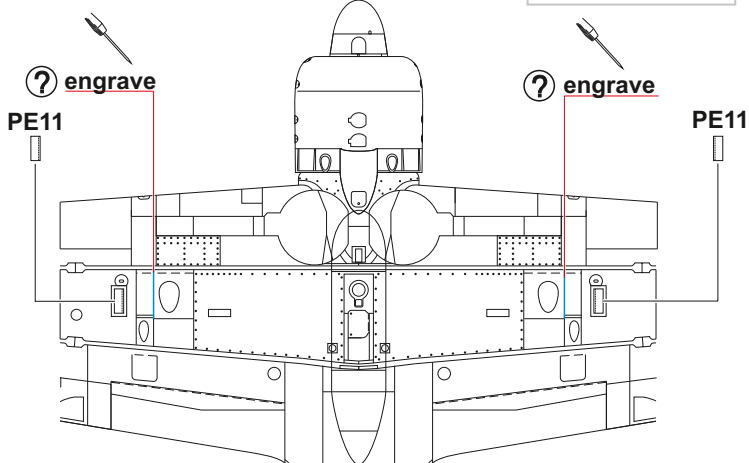

MARKINGS **G, H, I, J, K, L**

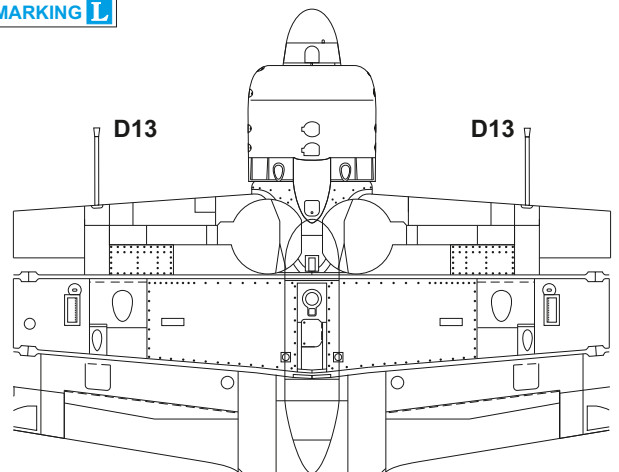

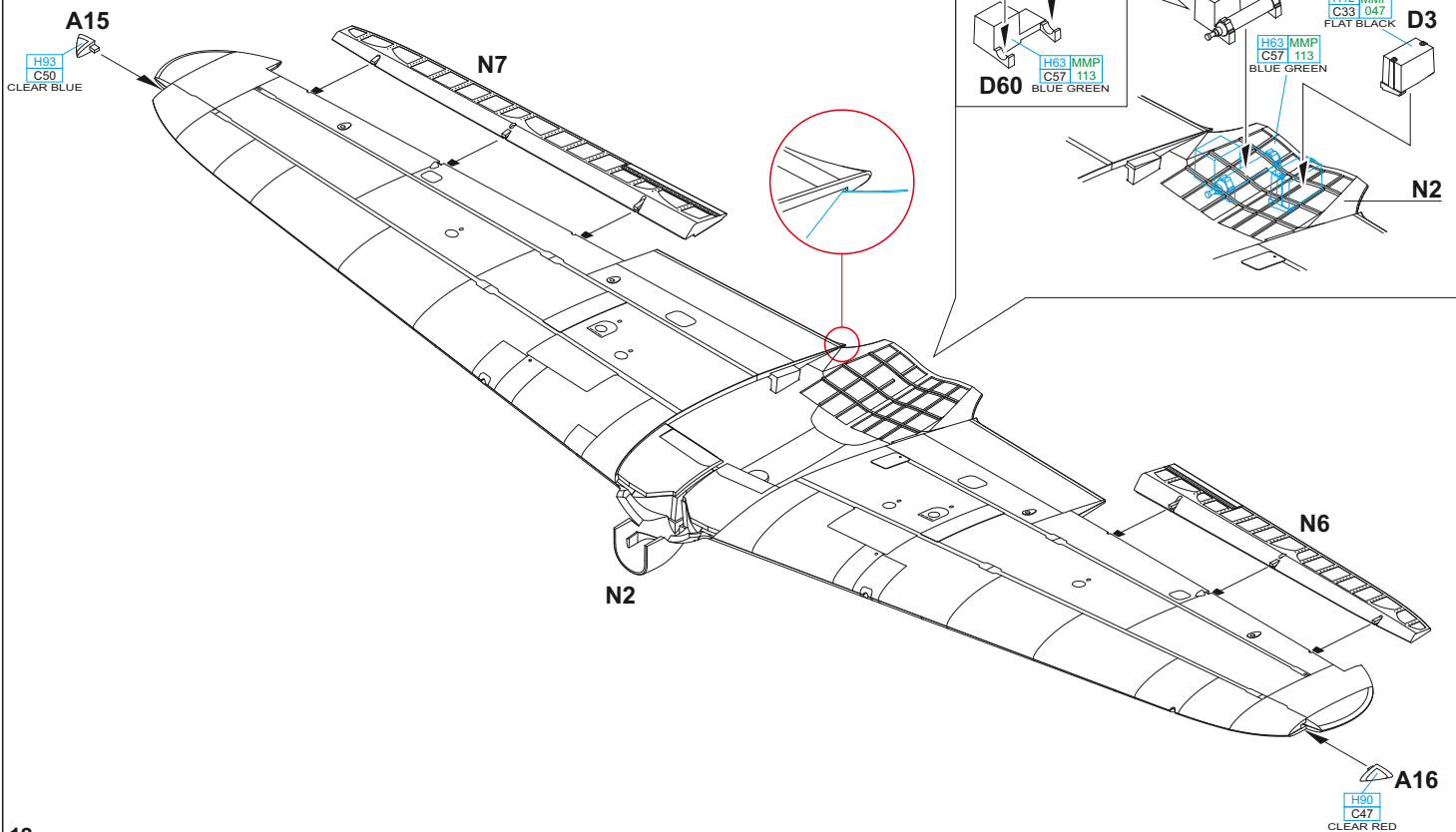
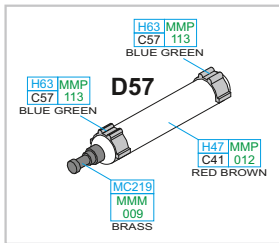
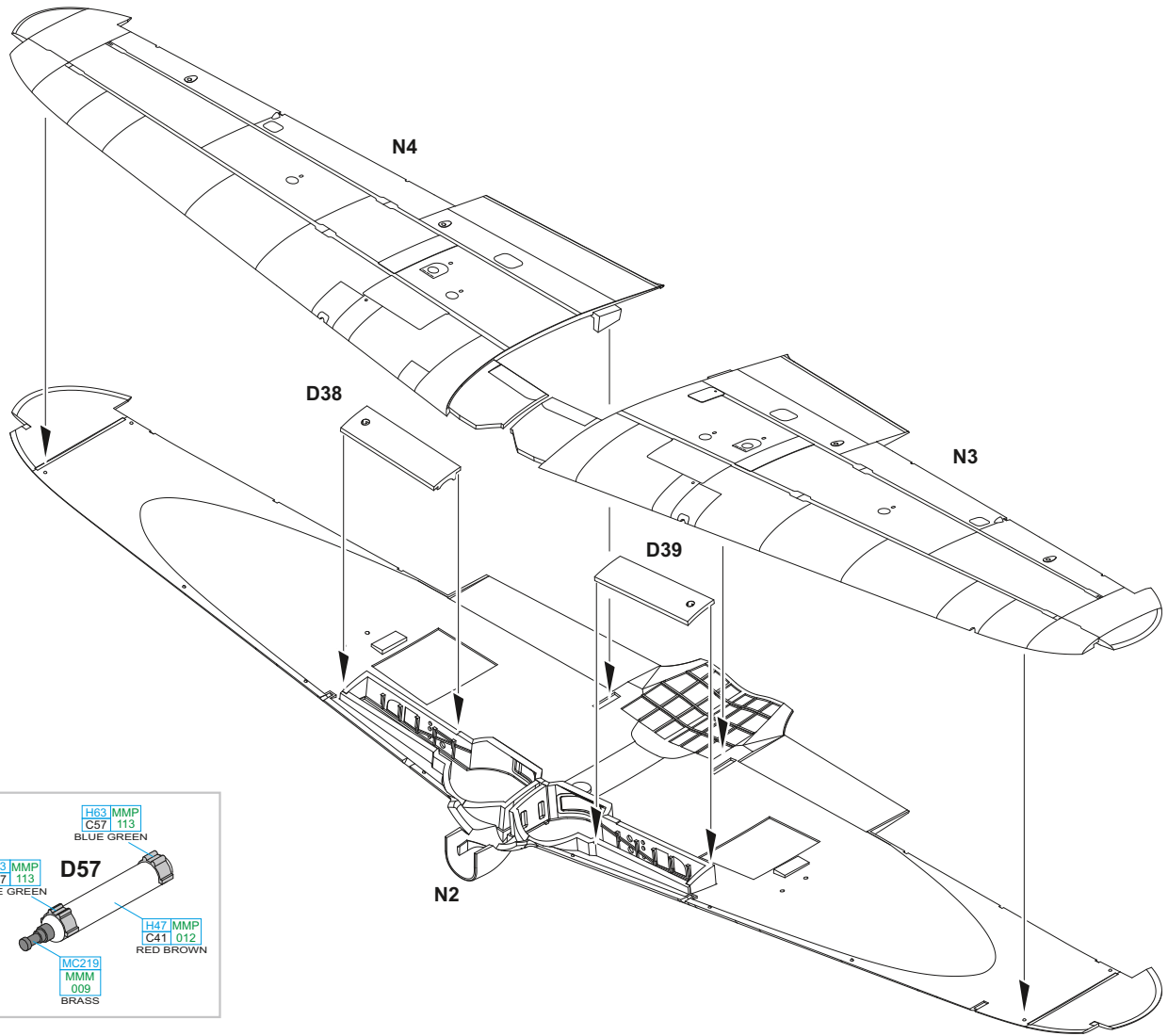
MARKINGS **G, H, I, J, K, L**

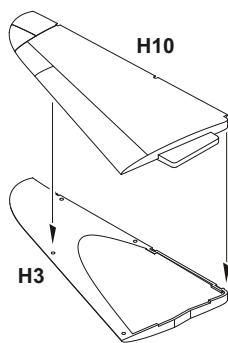
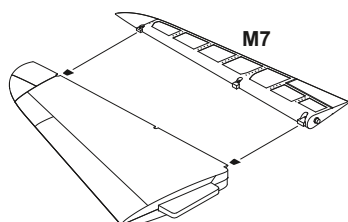
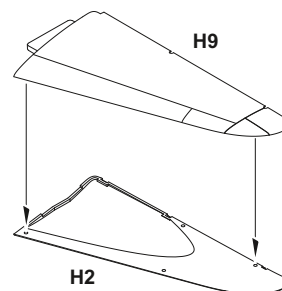
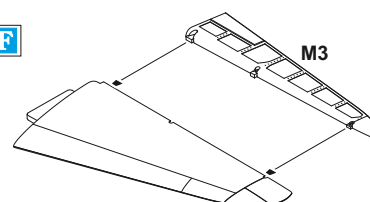
engrave - MARKINGS **G, H, I, J** ONLY

MARKING **L**

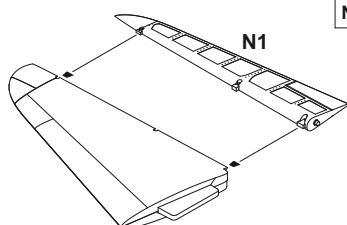
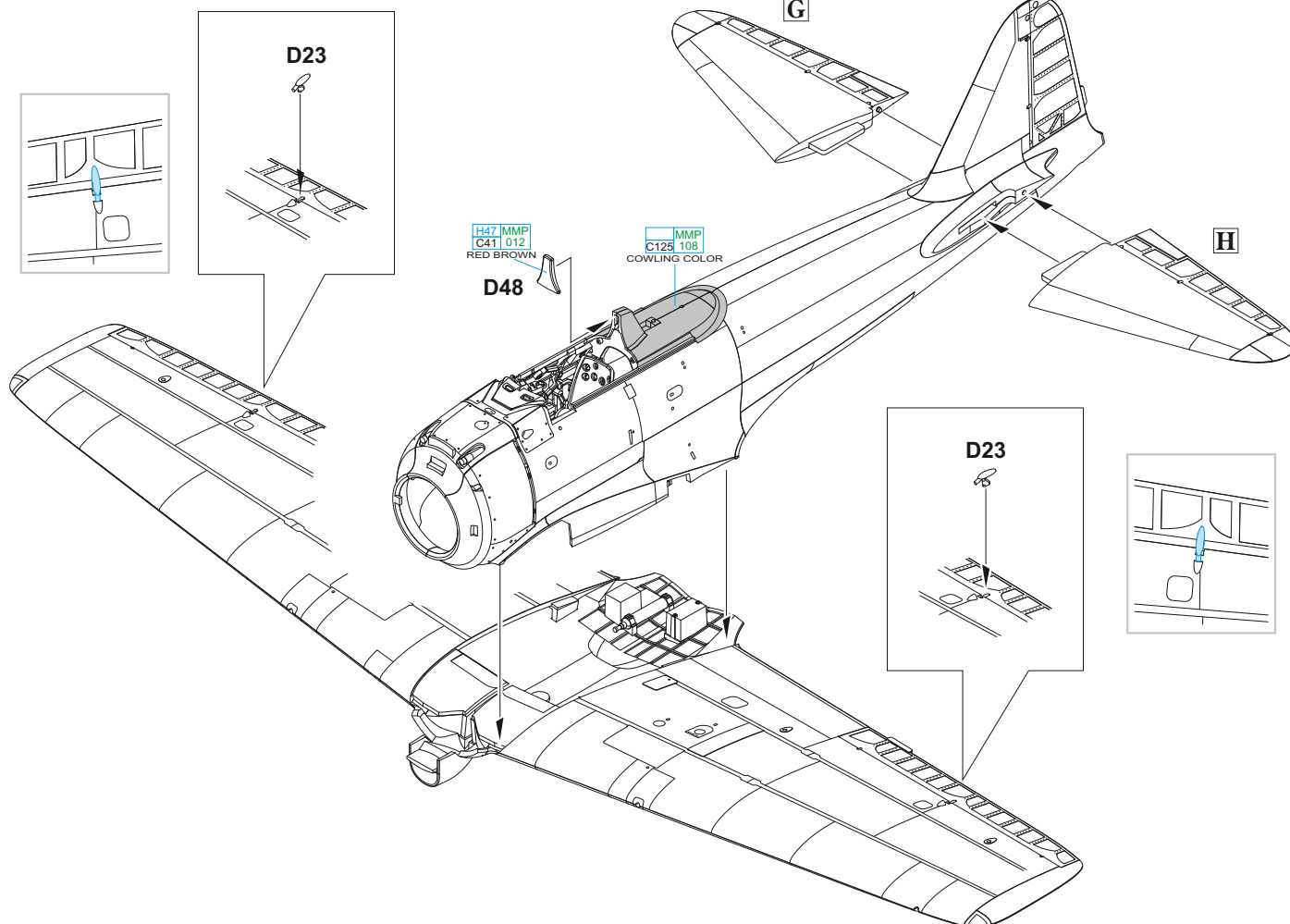
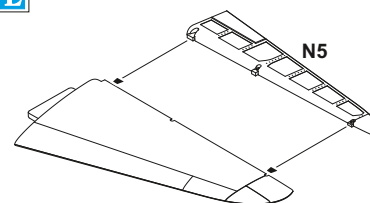

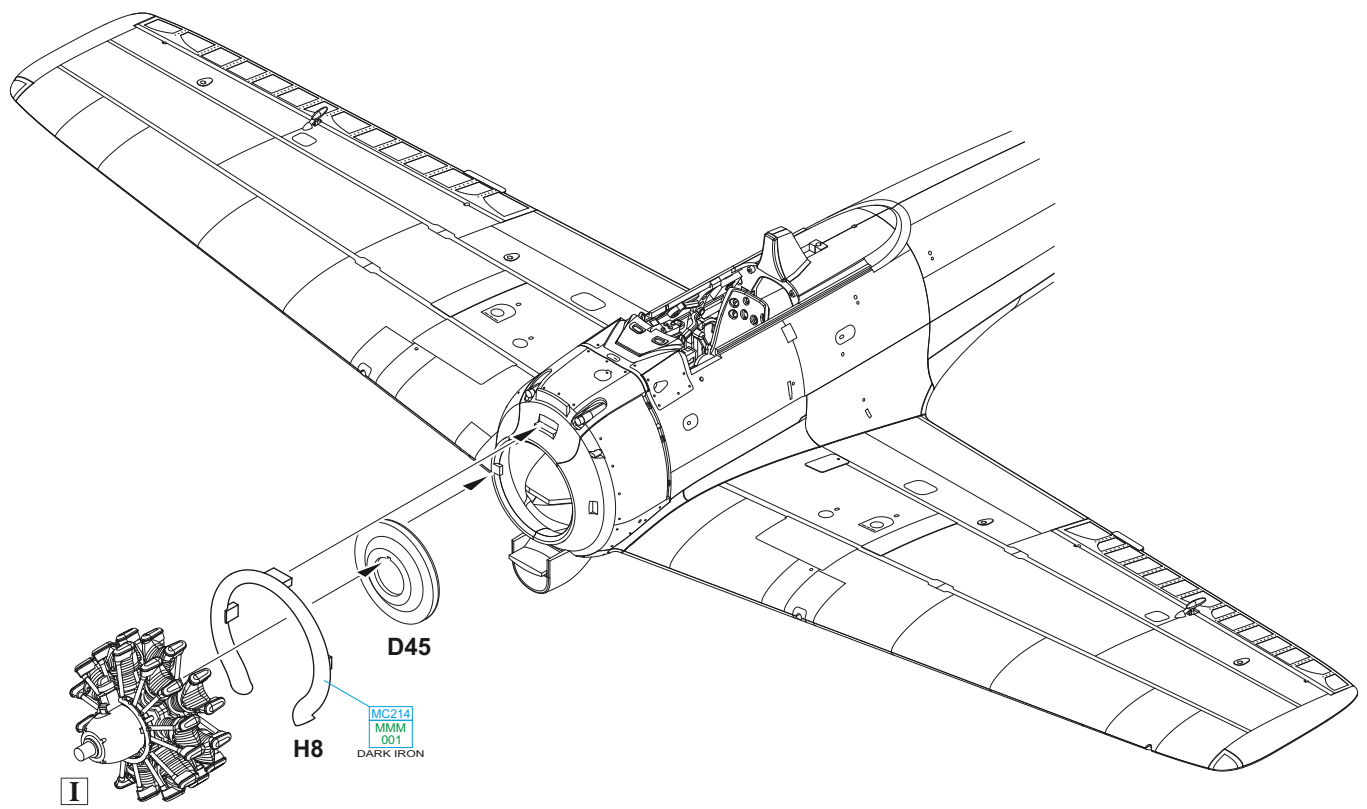
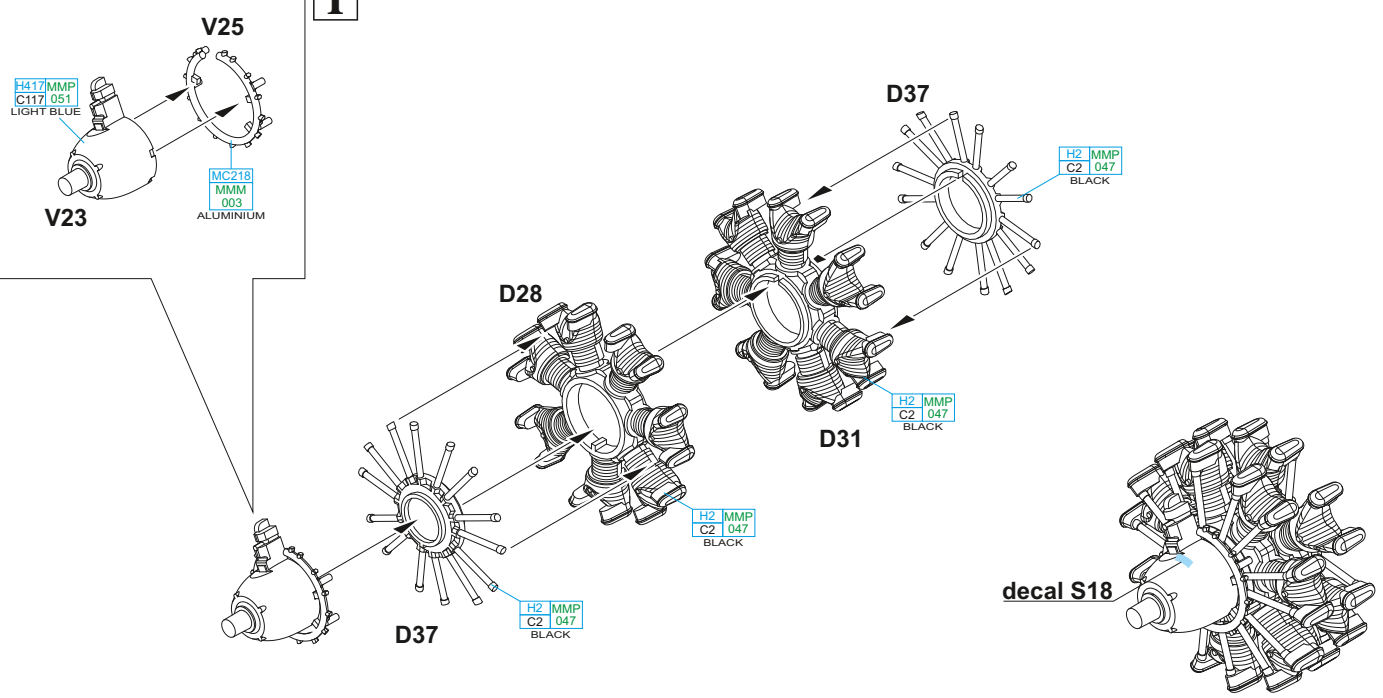
G**H**M3, M7 - MARKINGS **A, B, C, D, E, F**

?

?

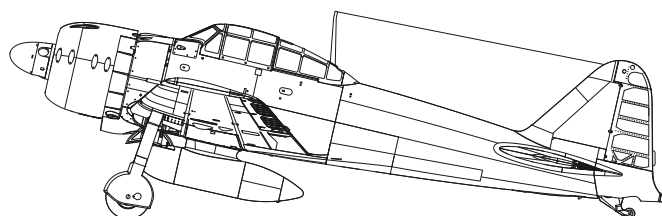
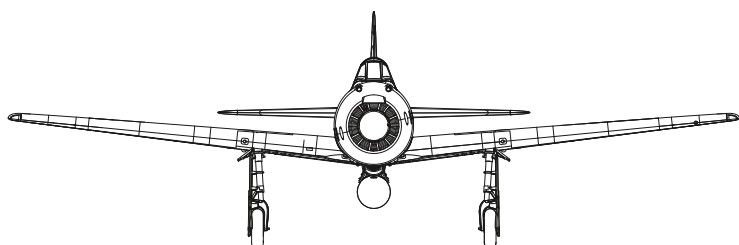
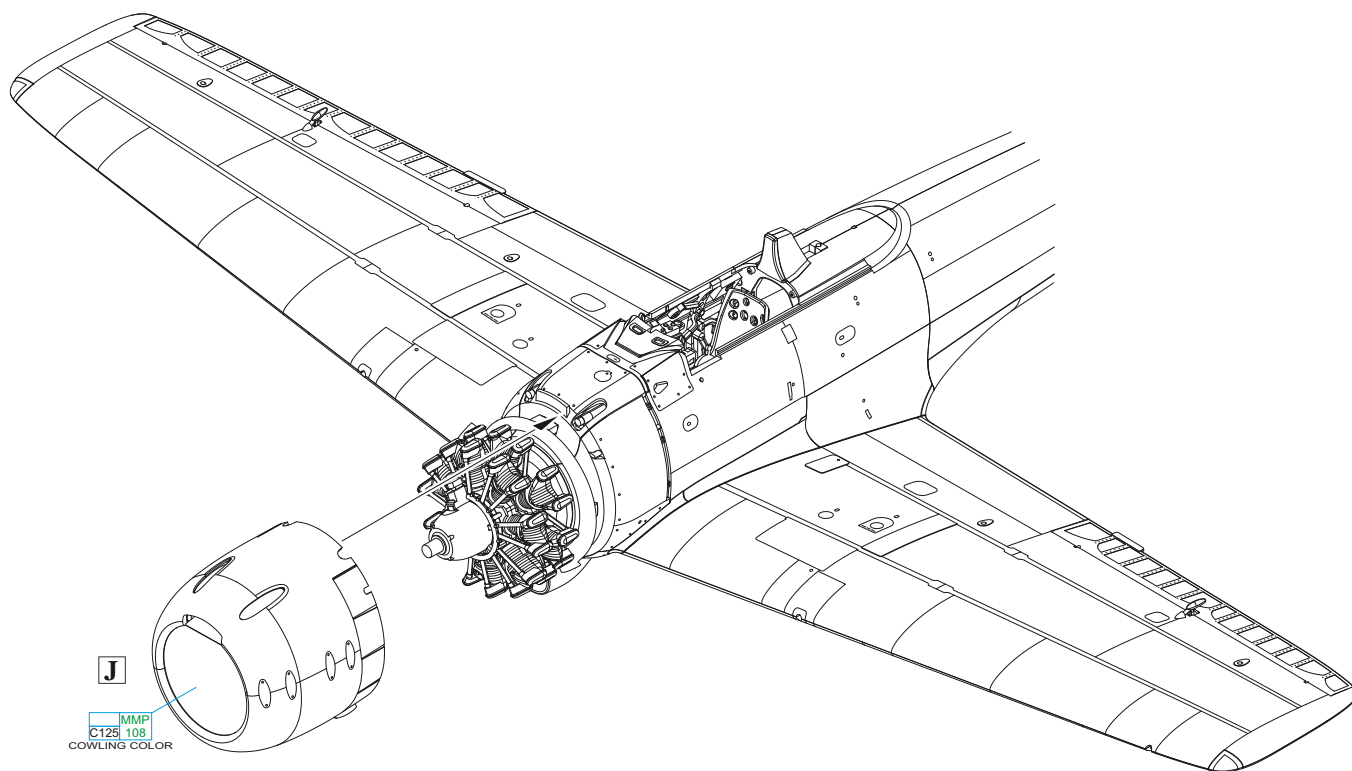
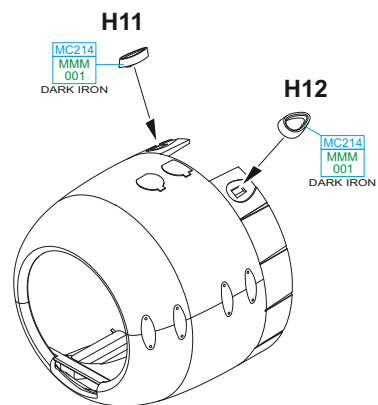
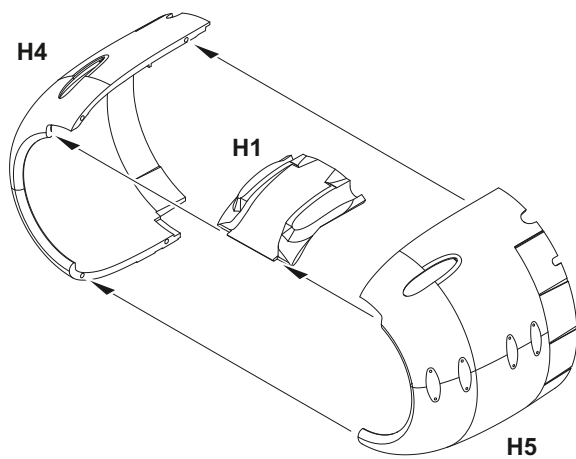
N1, N5 - MARKINGS **G, H, I, J, K, L**

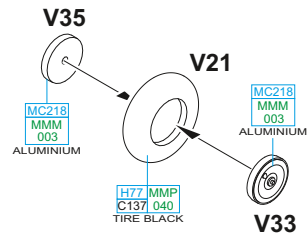
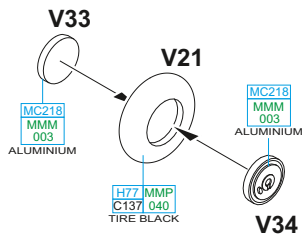
I

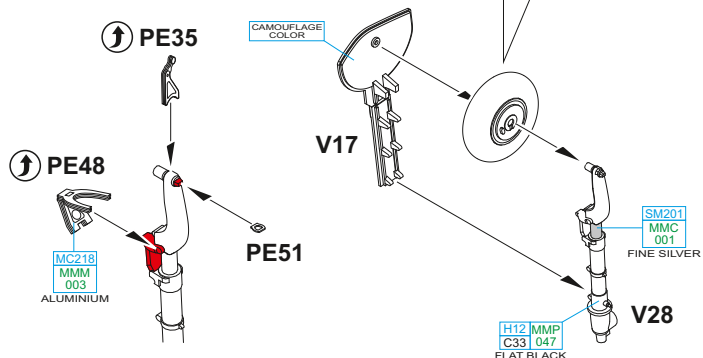
I

J

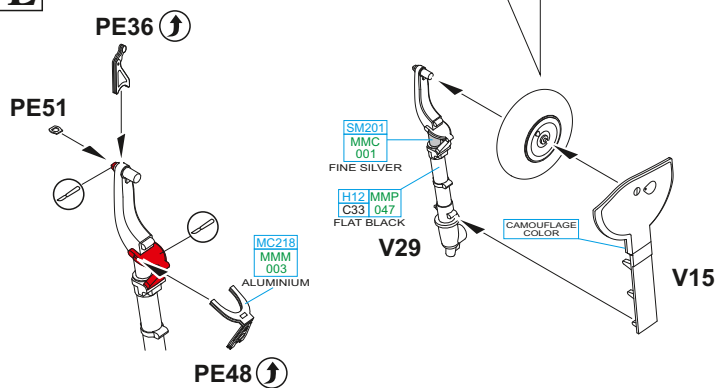

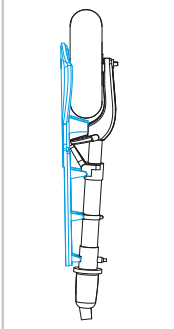
K

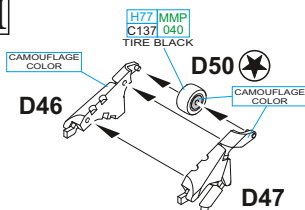
L

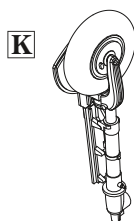
FRONT VIEW

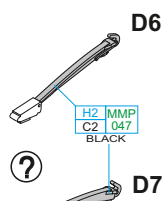
M

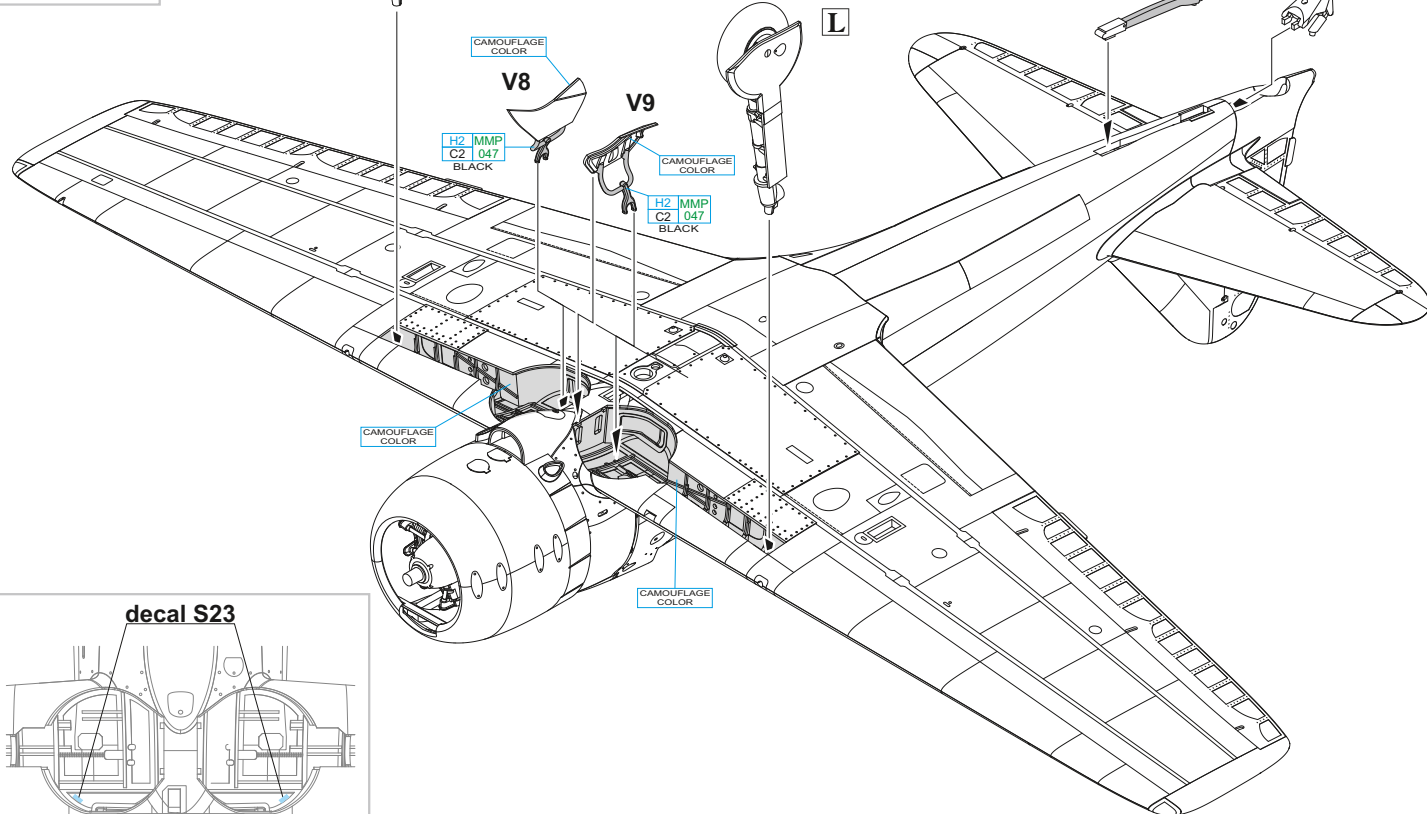
K

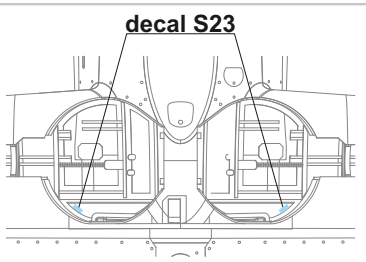
L

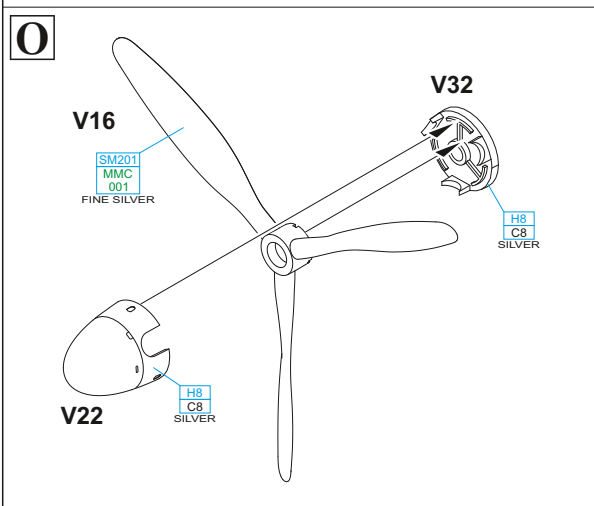
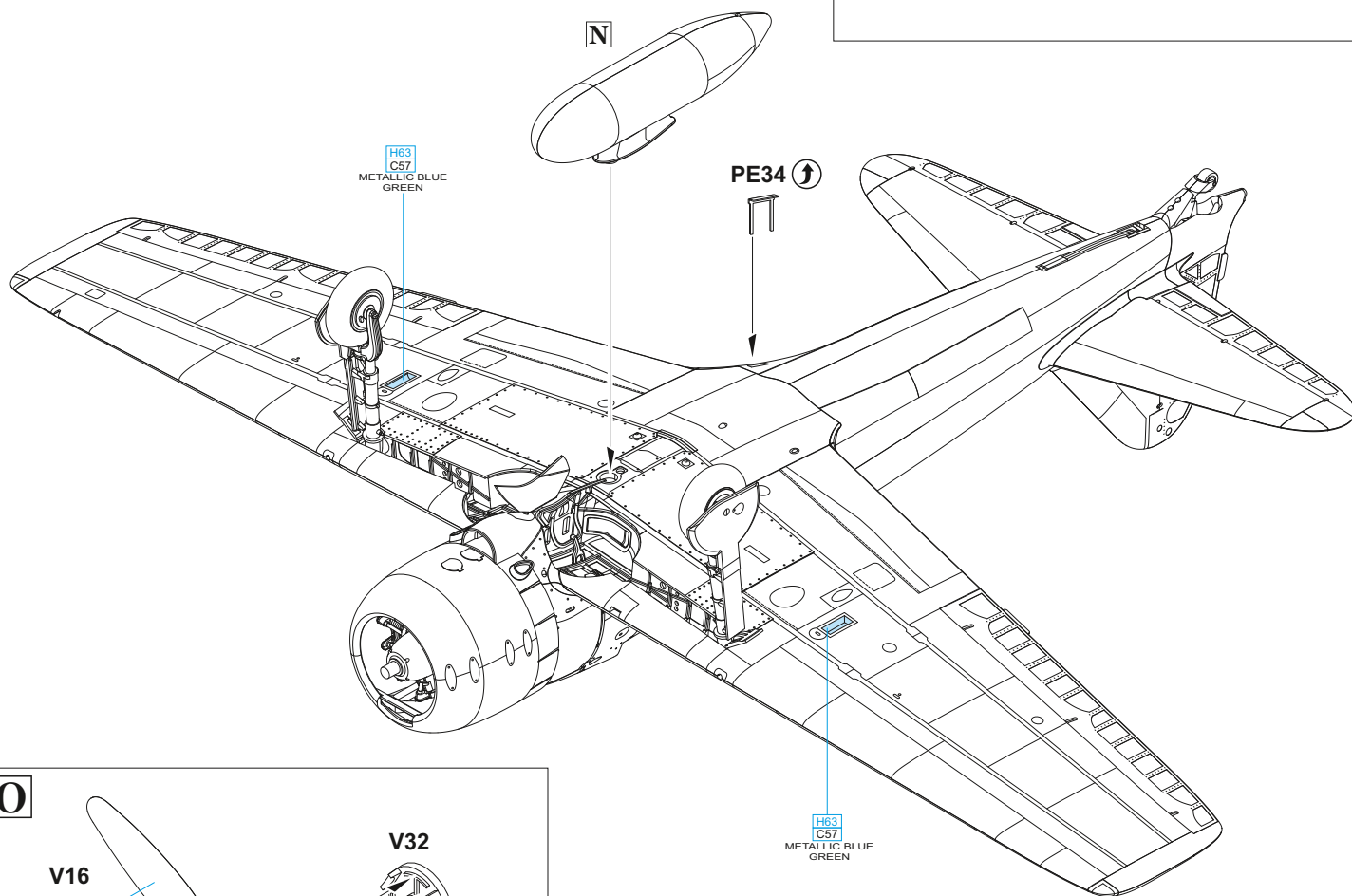
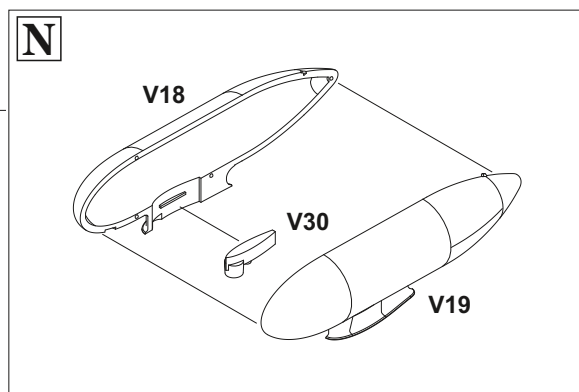
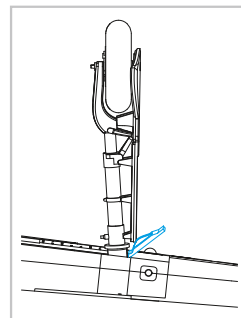
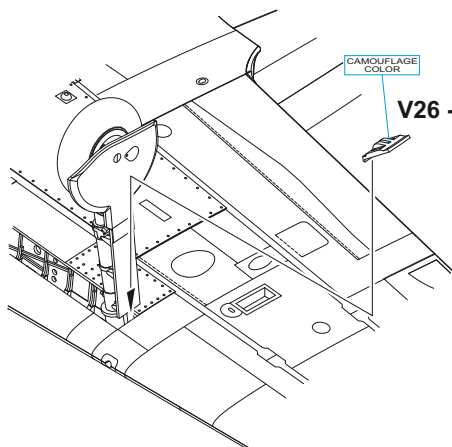

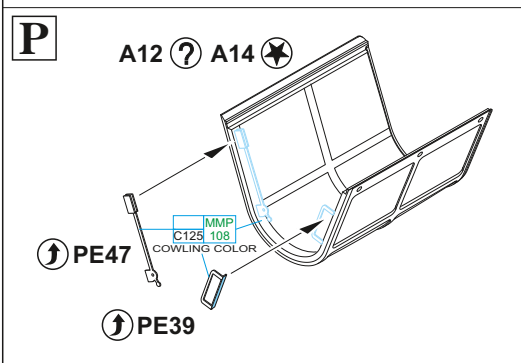
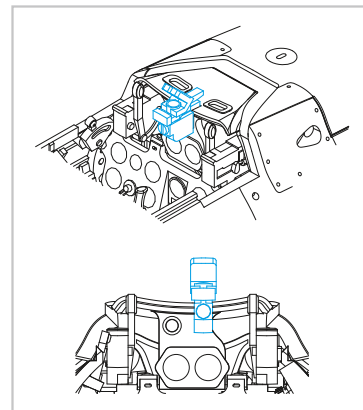
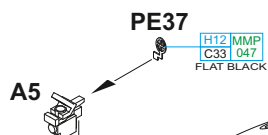
M

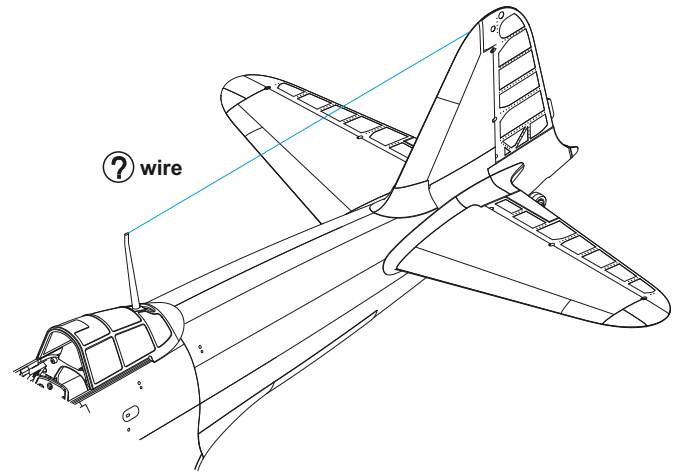
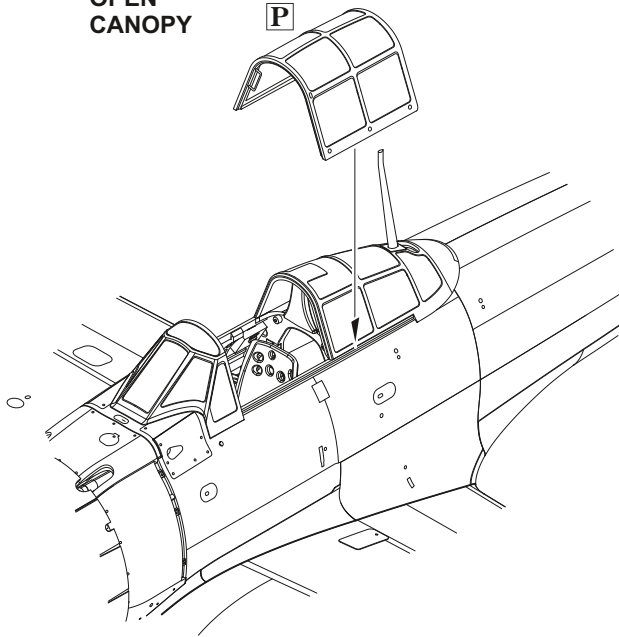
decal S23

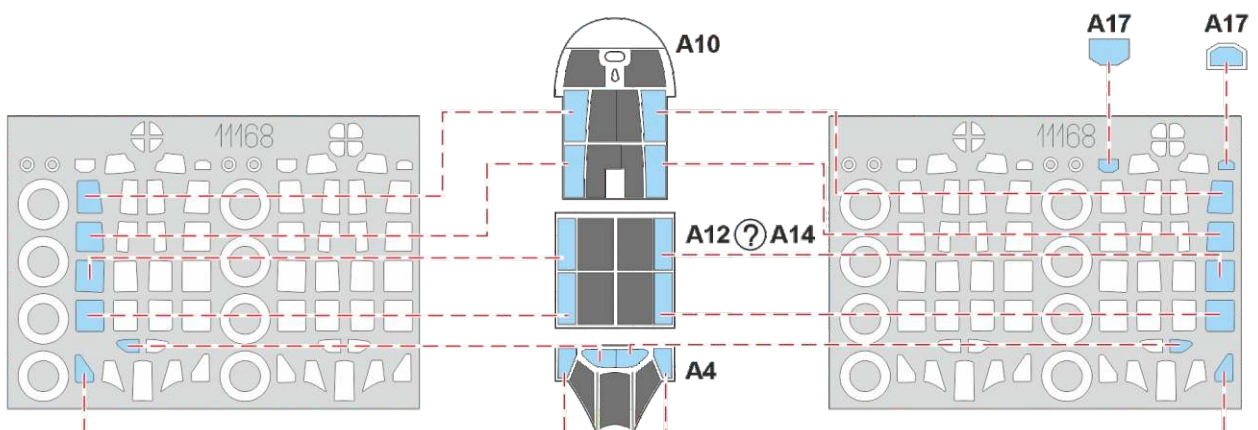
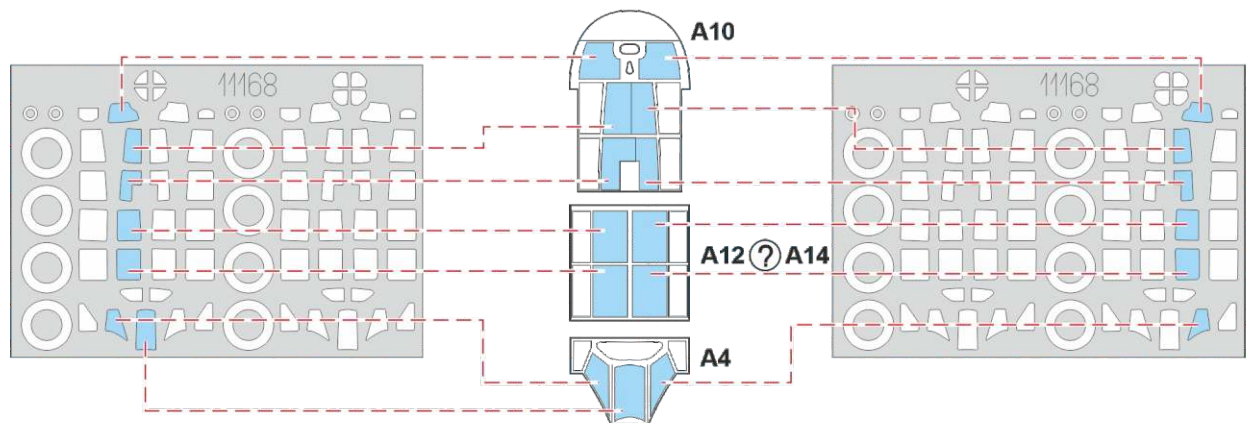
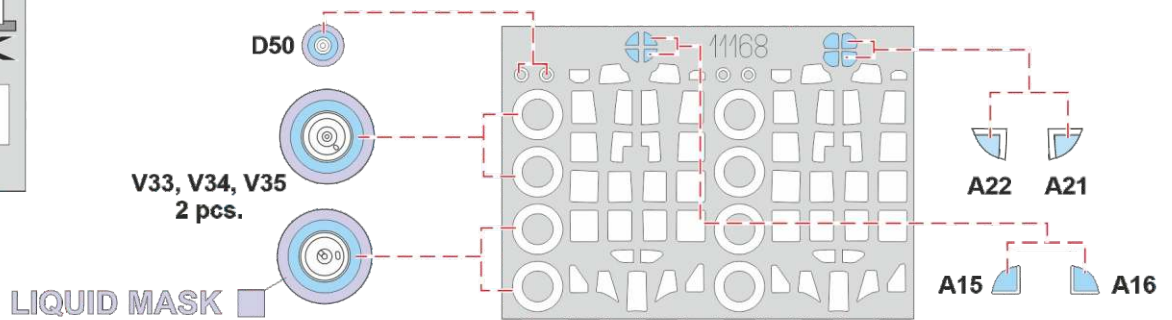

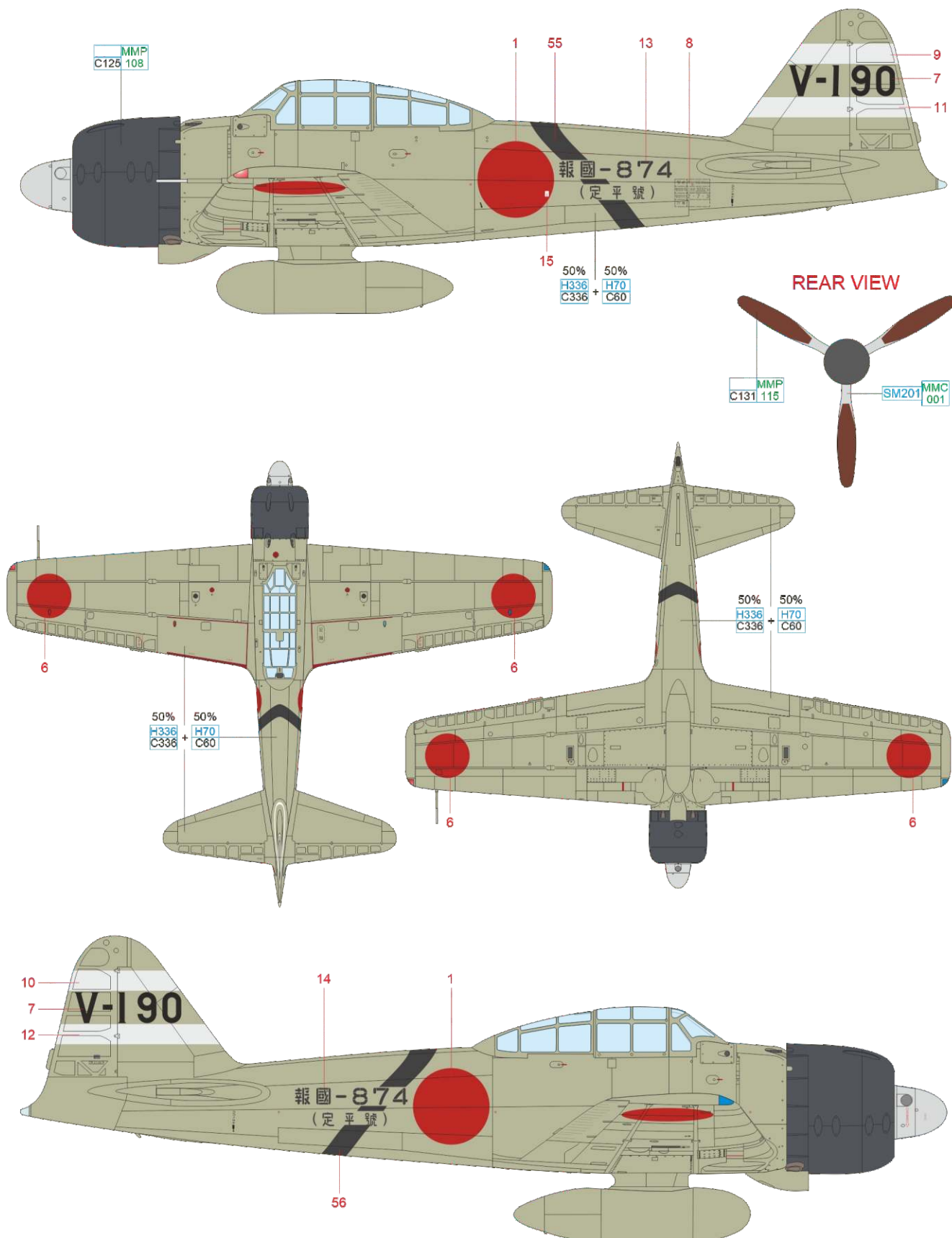
OPEN
CANOPY

eduard
MASK
11168

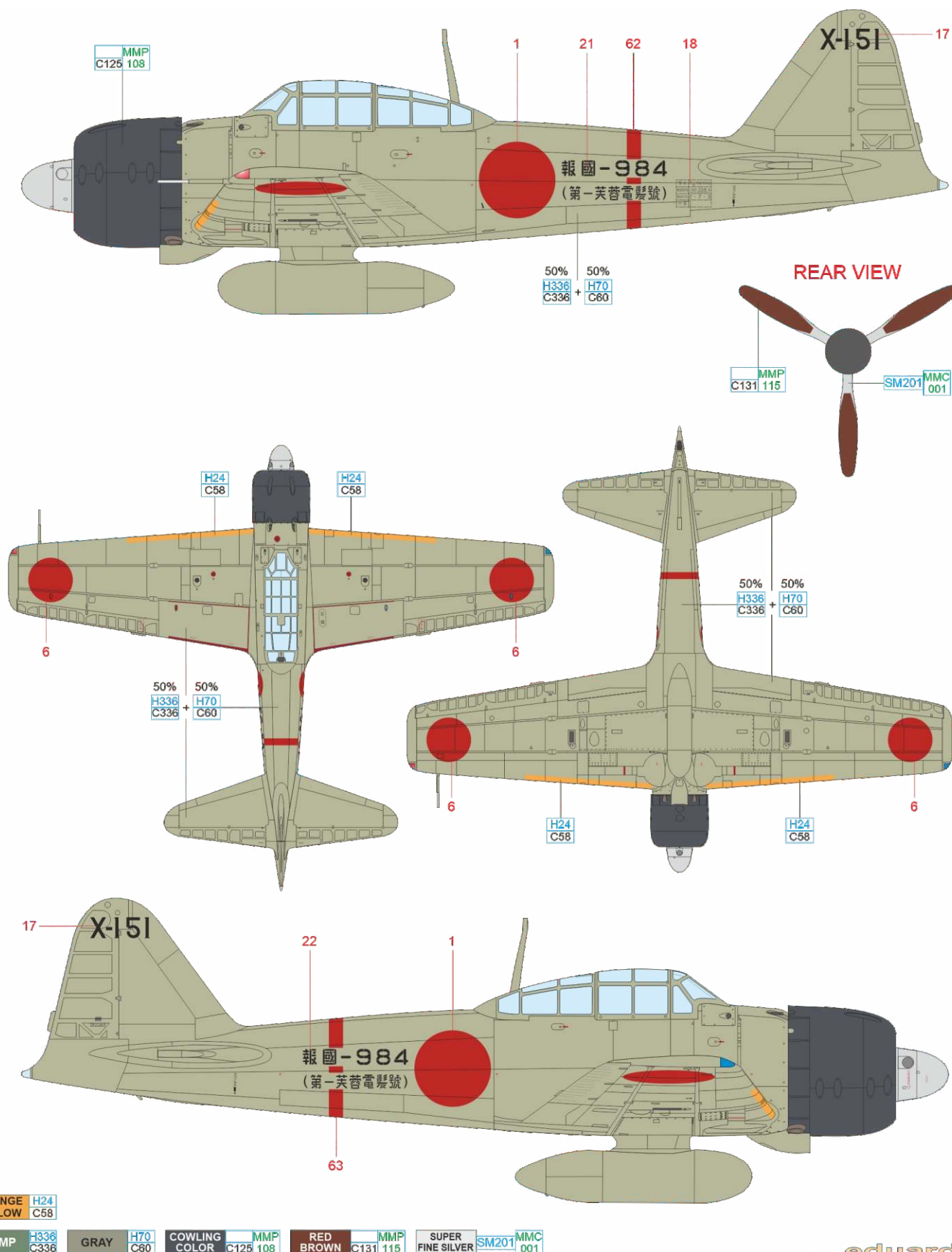

Tento letoun, vyrobený u firmy Mitsubishi 3. července 1942 byl osobním strojem por. Inana, velitele detašmánu v Buně, jež náležel k Tainan Kōkūtai. Stroj byl byl pořízen z finanční sbírky občanů severokorejského regionu Chongpyong. V období od poloviny července do začátku září 1942 byl tento stroj poškozen, zřejmě při přistání a došlo k utržení části křídla. Zero bylo 27. prosince ukouřeno spojeneckými jednotkami a bylo vybráno pro další zkoumání a rekonstrukci. Spojenečtí technici v Eagle Farm Field postavili letuschopný stroj A6M3 z části tohoto a dvou dalších Zer. Inano měl původně příjmení Takabayashi, ale změnil si ho před polovinou roku 1941. Na konci listopadu 1941 byla menší část Tainan Kōkūtai pod jeho vedením převelena do Francouzské Indočíny a stala se dočasně součástí stíhací jednotky štábu 22. Kōkū Sentai, Poručík Inano se v červenci 1942 vrátil k Tainan Kōkūtai, zúčastnil se bojů nad Novou Guineou a Guadalcanalem. Od ledna 1943 se v Japonsku podílel na vyhodnocování zbraní pro nové typy letounů a od října 1944 sloužil jako Hikōtaichō u Tainan Kōkūtai (II) na Taiwanu.

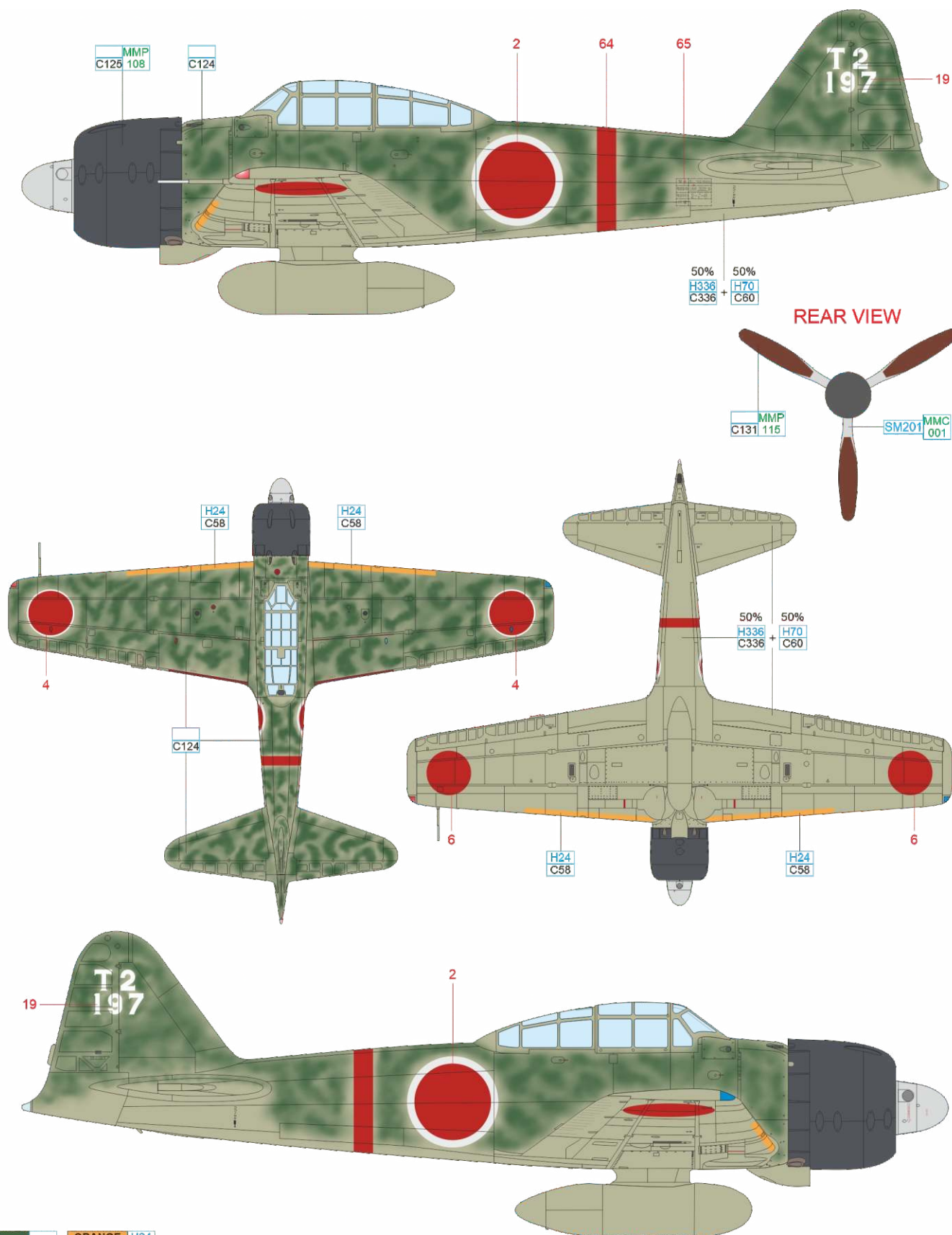
B Podd. 1. tř. Kyoshi Itō, 3. Kōkūtai, letiště Koepang, ostrov Timor, září 1942

Tento letoun byl pořízen z finanční sbírky firmy na výrobu elektrických fénů, jejíž název (Dai-ichi Fuyo Dengami) je uveden ve vlasteneckém darovacím nápisu (Hōkoku) č. 984, jež je často chybně interpretován jako 994. Jeho pilotem byl Kyoshi Itō, který používal mimo jiné i stroj X-152 s Hōkoku č. 1000. Itō se narodil v listopadu 1921 v Murakami v prefektuře Niigata. V roce 1939 sloužil na torpédovém člunu Ōtori, na konci roku 1940 byl v rámci leteckého výcviku přidělen k Tsuchiura Kōkūtai a v listopadu 1941 byl zařazen k 3. Kōkūtai. S touto jednotkou prošel tažením ve Filipínách a Indonésii a zúčastnil se náletů na Austrálii. V září a říjnu 1942 se s větší částí 3. Kōkūtai zapojil do bojů nad Guadalcanalem. V listopadu byla jeho jednotka přeznačena na Kōkūtai 202 a její větší část, včetně Itōa, se vrátila do Koepangu. Od jara až do září 1943 prováděla bojové lety nad Austrálií, při nichž využívala také Zera Model 32. V listopadu 1943 obdržel Itō písemnou velitelskou pochvalu, která uvádí, že sestřelil 23 letounů a dalších devět zničil na zemi. V Japonsku poté sloužil jako instruktor u Ōita a Tsukuba Kōkūtai a zapojil se do leteckých bojů v únoru 1945. Po válce se oženil s nejstarší dcerou majitele rodinné stavební firmy Katō v Murakami a přijal jméno rodiny Katō. Pod jeho vedením se firma dostala na první pozici v Murakami a za svou činnost obdržel Čestnou medaili s fialovou stuhou a Cenu ministra stavebnictví. Kyoshi Katō odešel do penze v roce 1992 a zemřel v červenci 2012.

C Kōkūtai 204, letiště Vunakanau, Rabaul, Nová Británie, duben 1943

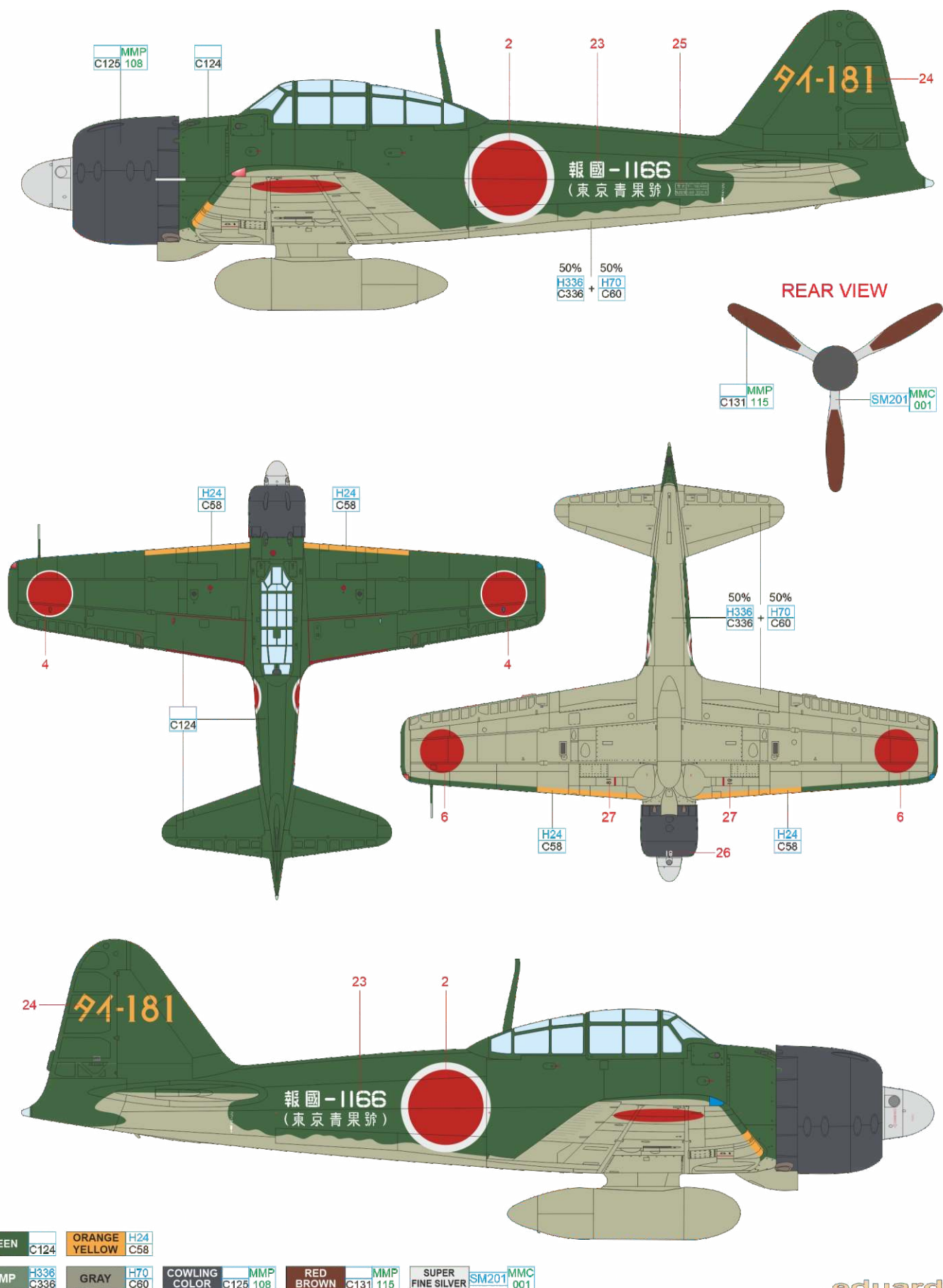
Tento stroj nese zelenou kamufláž aplikovanou v polních podmínkách a kvůli odlehčení má demontované rádiové vybavení. Zdá se, že Kōkūtai 204 byla jedinou jednotkou v této oblasti, která u strojů s polní zelenou kamufláží aplikovala i bílé lemy výsostných označení na trupu a horních plochách křídla. Tato jednotka vznikla v dubnu 1942 a měla označení 6. Kōkūtai. Měla mít základnu na atolu Midway po jeho dobytí. Během útoku na Midway a Aleuty se její letci zúčastnili obou bojových operací. První bojový let jednotka podnikla 4. června 1942 pod vedením poručíka Zenjirō Miyana při útoku na Dutch Harbor. V srpnu se přesunula se Zery Model 32 do oblasti Šalamounových ostrovů, ale její operační nasazení bylo limitováno dostupnými základnami a menším doletem této verze Zera. Na počátku října se jednotka přesunula na nové letiště v Buinu a mohla být nasazena do bojů nad Guadalcanalem. Na počátku listopadu byla přejmenována na Kōkūtai 204. Byla jedinou jednotkou, která byla od srpna 1942 v jižní části Pacifiku nasazena nepřetržitě po dobu 16 měsíců, při tom přibližně 1000 vzdušných vítězství.

GREEN	C124	ORANGE	H24
		YELLOW	C58
HEMP	H336 C336	GRAY	H70 C60
COWLING COLOR	MMP C125 108	RED BROWN	MMP C131 115
		SUPER FINE SILVER	SM201 MMC 001

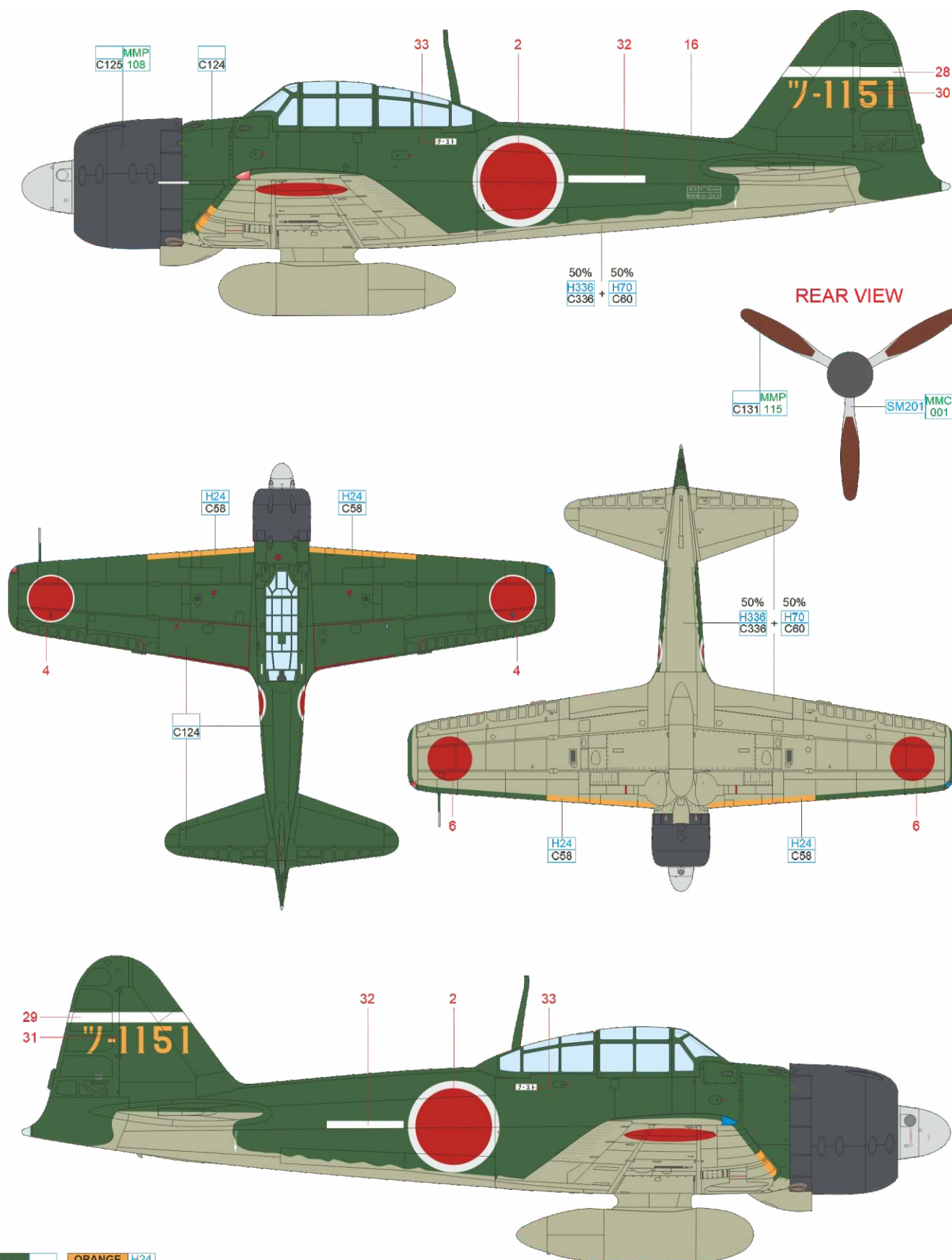
D Tainan Kōkūtai (II), základna Tainan, Taiwan, léto 1944

Označením této výcvikové jednotky je znaky Katakany „Ta“ a „I“. Provedení tmavě zeleného nátěru na horních plochách naznačuje, že letoun prošel generální opravou. Stroj byl byl pořízen z finanční sbírky tokijské ovocnářské a zelinářské asociace. Druhá Tainan Kōkūtai byla založena v dubnu 1943 jako operačně výcviková jednotka. Její domovskou základnou byl opět Tainan, tak jako u předchozí jednotky s tímto jménem, z níž se na konci roku 1942 stala Kōkūtai 251. Když v druhé polovině války začaly spojenecké nálety na Taiwan, letci z Tainan Kōkūtai (II) se zapojili do jeho obrany. Dostávali se do boje jak se čtyřmotorovými bombardéry se základnami v Číně, tak i s letouny US Navy. Jejím prvním velitelem byl nám. kpt. Shigematsu Ichimura, který byl v roce 1940 velitelem 14. Kōkūtai v Číně. Nejznámějším instruktorem, který u jednotky sloužil byl vrch. podd. Takeo Tanimizu, eso s 18 sestřely na kontě. V lednu 1945 byla z části jednotky zorganizována speciální útočná skupina a zúčastnila se Kamikaze misí.

E Tsukuba Kōkūtai, základna Tsukuba, Japonsko, 1944

Označením této výcvikové jednotky je znak Katakany „Tsu“. Provedení tmavě zeleného nátěru na horních plochách naznačuje, že letoun prošel generální opravou. Vodorovné bílé označení na trupu patrně sloužilo k usnadnění nácviu letu ve formaci. Původně čistě výcviková Tsukuba Kōkūtai, jež vznikla v roce 1938, se od roku 1944 stala součástí systému obrany japonských ostrovů. Zapojila se do bojů proti bombardérům B-29, letounům US Navy a dálkovým doprovodným P-51. Na konci války se zapojila v rámci operace Kikusui do Kamikaze misí při bojích o Okinawu. Mezi piloty, kteří u jednotky sloužili jako instruktoři patřil například praporčík Kazu-o Sugino, na jehož kontě bylo 32 vítězství a dříve sloužil na letadlové lodi Zuikaku a u Kōkūtai 253. Mezi letce, kteří k jednotce přišli až na samém závěru války byl podpor. Shigeo Sugi-o. Na jeho kontě bylo více než 20 vítězství a měl za sebou i souboje nad Austrálií u 3. Kōkūtai.

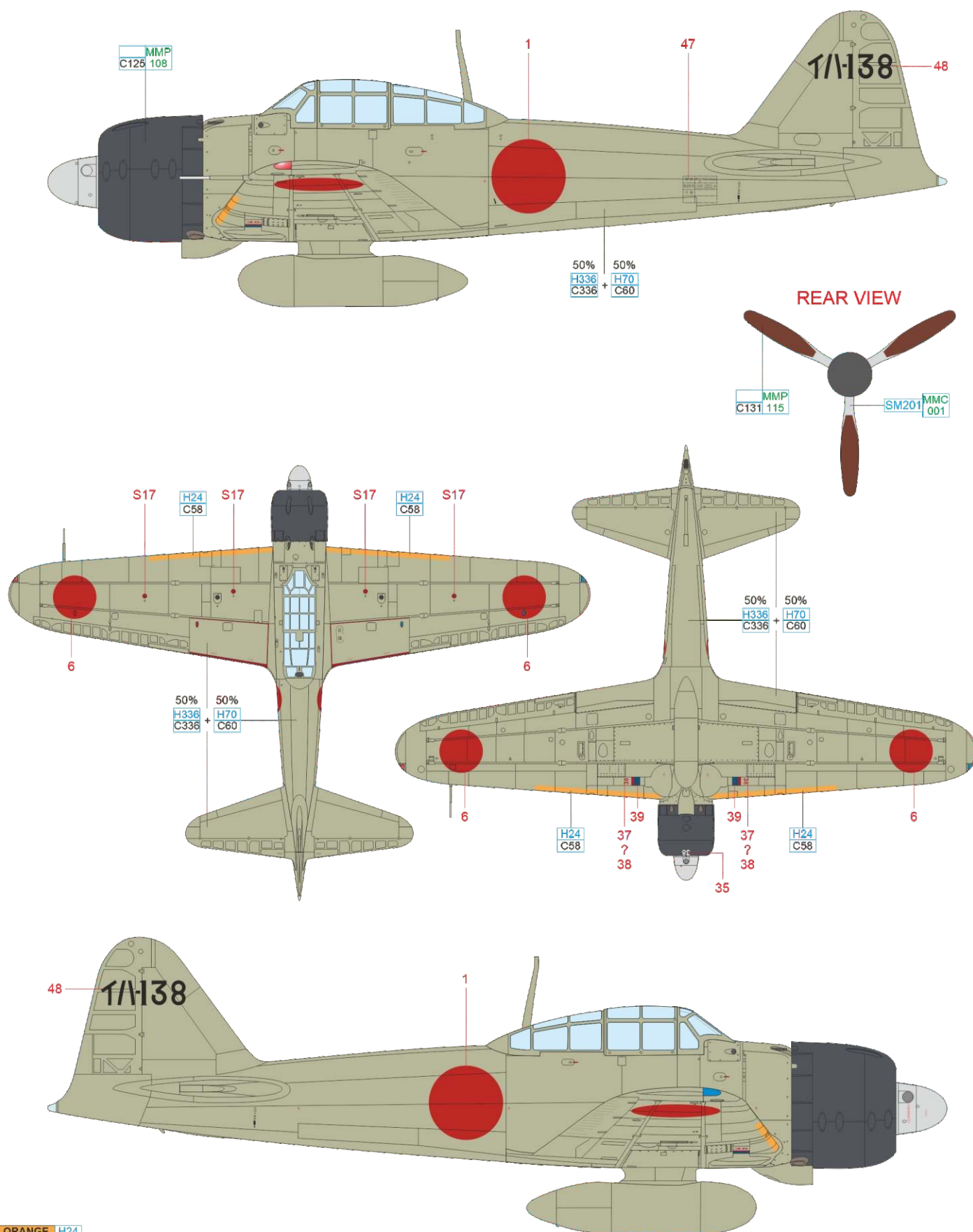

GREEN	C124	ORANGE	H24
		YELLOW	C58
HEMP	H336 C336	GRAY	H70 C60
COWLING COLOR	MMP C125 108	RED BROWN	MMP C131 115
		SUPER FINE SILVER	SM201 MMC 001

Tento stroj nese zelenou kamufláž aplikovanou v polních podmínkách a kvůli odlehčení má demontované rádiové vybavení. Současně je vybaven kanony s dlouhou hlavní a novějším trimem směrovky, který bylo možné ovládat z kokpitu. Dosud známé letouny této jednotky, které mají žluté trupové označení mají identifikační čísla menší než 148. V březnu 1943 se funkce Hikōtaichō této jednotky ujal poručík Zenjirō Miyano. Snažil se zmodernizovat bojovou taktiku a proto u jednotky zavedl čtyřčlenné formace namísto formací tří letounů. Rovněž se zabýval nasazením Zer v roli stíhacího bombardéru s 30kg pumami pod křídlem. Jednotka během první poloviny roku 1943 procházela těžkými boji. Při posledním náletu na Guadalcanal, 16. června 1943 bylo sestřeleno třináct bombardérů Val a stíhací doprovod z Kōkūtai 204 přišel o čtyři piloty a další tři byli zranění. Mezi padlými byl i poručík Miyano a jeho zástupce. Tím se jednotka ocitla bez letajících důstojníků. Miyano měl na kontě celkem 16 vítězství, posmrtně byl povýšen na fregatního kapitána a jeho jméno bylo citováno ve věstníku námořních jednotek. Miyanovu pozici v následujícím měsíci převzal korv. kpt. Saburō Shindō z Kōkūtai 582.

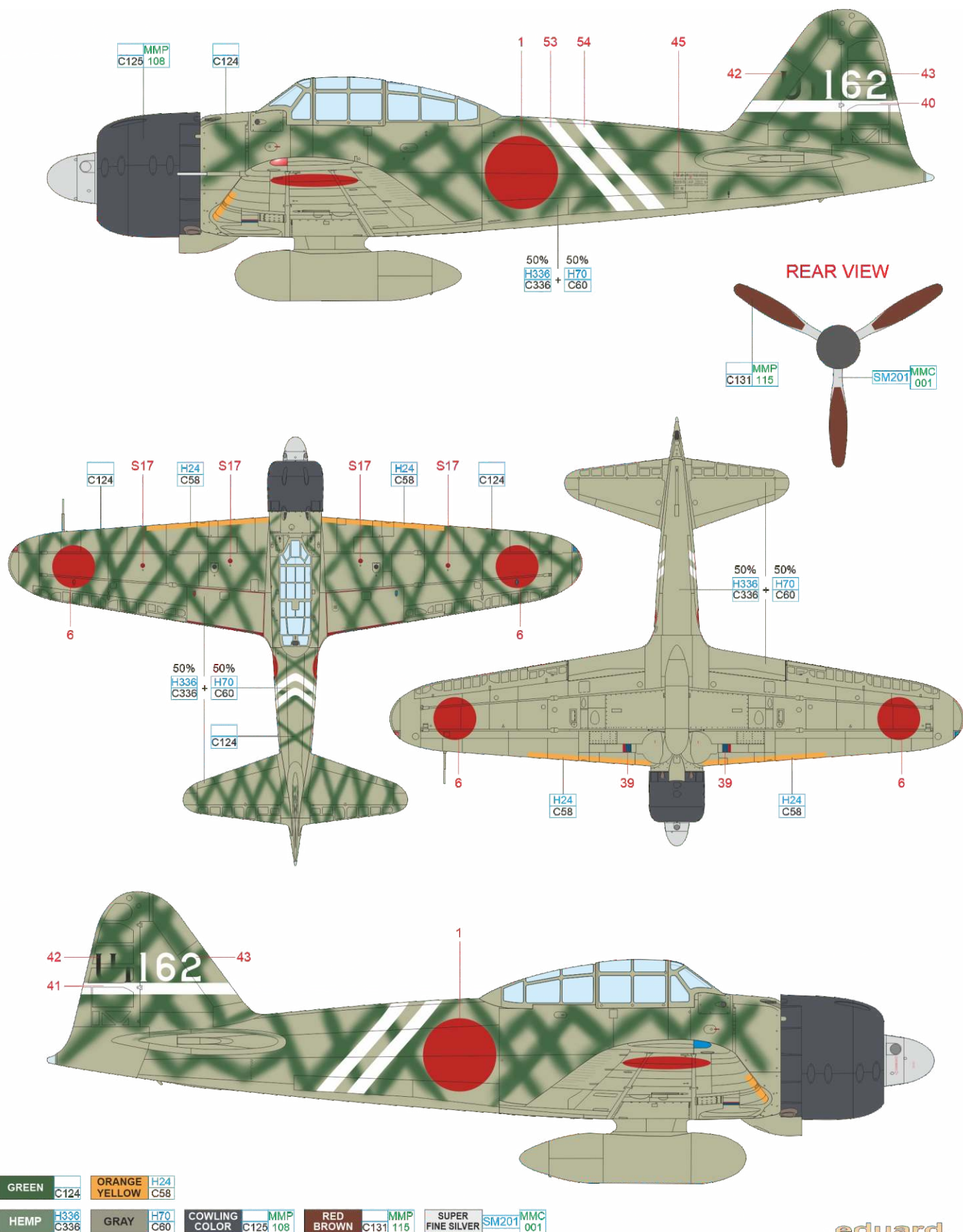

Označením této výcvikové jednotky jsou znaky Katakany „I“ a „Ha“. Iwakuni Kōkūtai byla založena v červenci 1940 a sloužila k výcviku pilotů pro námořní jednotky operující z pozemních základen až do srpna 1944. Poté byla rozpuštěna a znovu byla ustavena v březnu 1945. Jejími řadami v roli instruktorů prošla stíhací esa Akio Matsuba (18 vítězství), Momoto Matsumura (13 v.) nebo veterán z letadlové lodi Sōryū Ki-ichi Oda (9 v.). Jako pilotní žák jednotkou prošel Hiroshi Shibagaki, který v Rabaulu u Kōkūtai 201 a 204 dosáhl třinácti vítězství. Dalším úspěšným absolventem se stal podpor. Kagemitsu Matsu-o. V srpnu 1943 byl přidělen do Rabaulu ke Kōkūtai 253 a s více než deseti sestřely na kontě se stal se jediným záložním námořním důstojníkem, který dosáhl statusu esa.

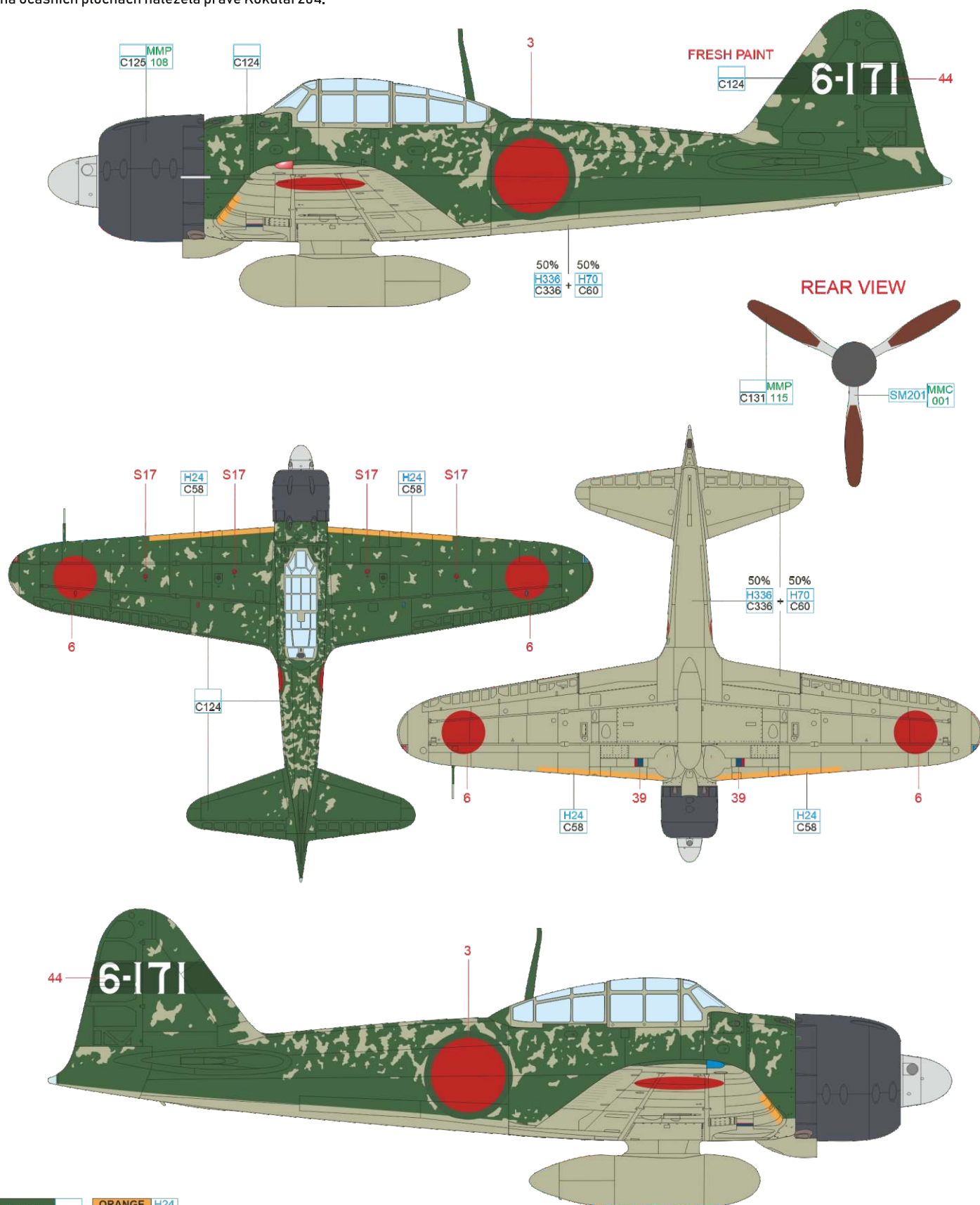

H podpor. Takeyoshi Ōno, Kōkūtai 251, základna Rabaul, Nová Británie, květen 1943

Stroj původně vyrobený s šedým nátěrem na všech plochách nese specifické provedení zelené kamufláže aplikované v polních podmínkách. Zelená barva byla zřejmě aplikována mopem nebo koštětem. Kōkūtai 251 vznikla v listopadu 1942 z legendární stíhací jednotky Tainan Kōkūtai. Kvůli vysokým ztrátám však koncem roku musela být stažena do Japonska. Když se na jaře 1943 připravila na další bojové nasazení v Rabaulu, z jejích původních pilotů zbylo jen 11. Prvním operačním letem jednotka podnikla 13. května 1943. Spojenečtí letci však byli ještě tvrdším protivníkem, než v roce 1942 a Kōkūtai 251 během prvních třech bojových letů v květnu a červnu ztratila 17 letadel. Velitelem 1. Chūtai byl por. Ōno. Narodil se v roce 1921 v Kanazawě v prefektuře Ishikawa. V roce 1940 absolvoval 68. ročník námořní akademie a po pilotním výcviku byl přidělen k Tainan Kōkūtai. Prvního vítězství dosáhl 27. srpna 1942 u Buny v boji s P-39. Do konce roku 1942 přidal ještě čtyři vítězství. Když se v květnu 1943 vrátil do Rabaulu, měl již funkci Buntaichō a často vedl v boji celou jednotku. Dosáhl celkem osmi vítězství, ale 30. června 1943 padl v leteckém boji u Rendovy.

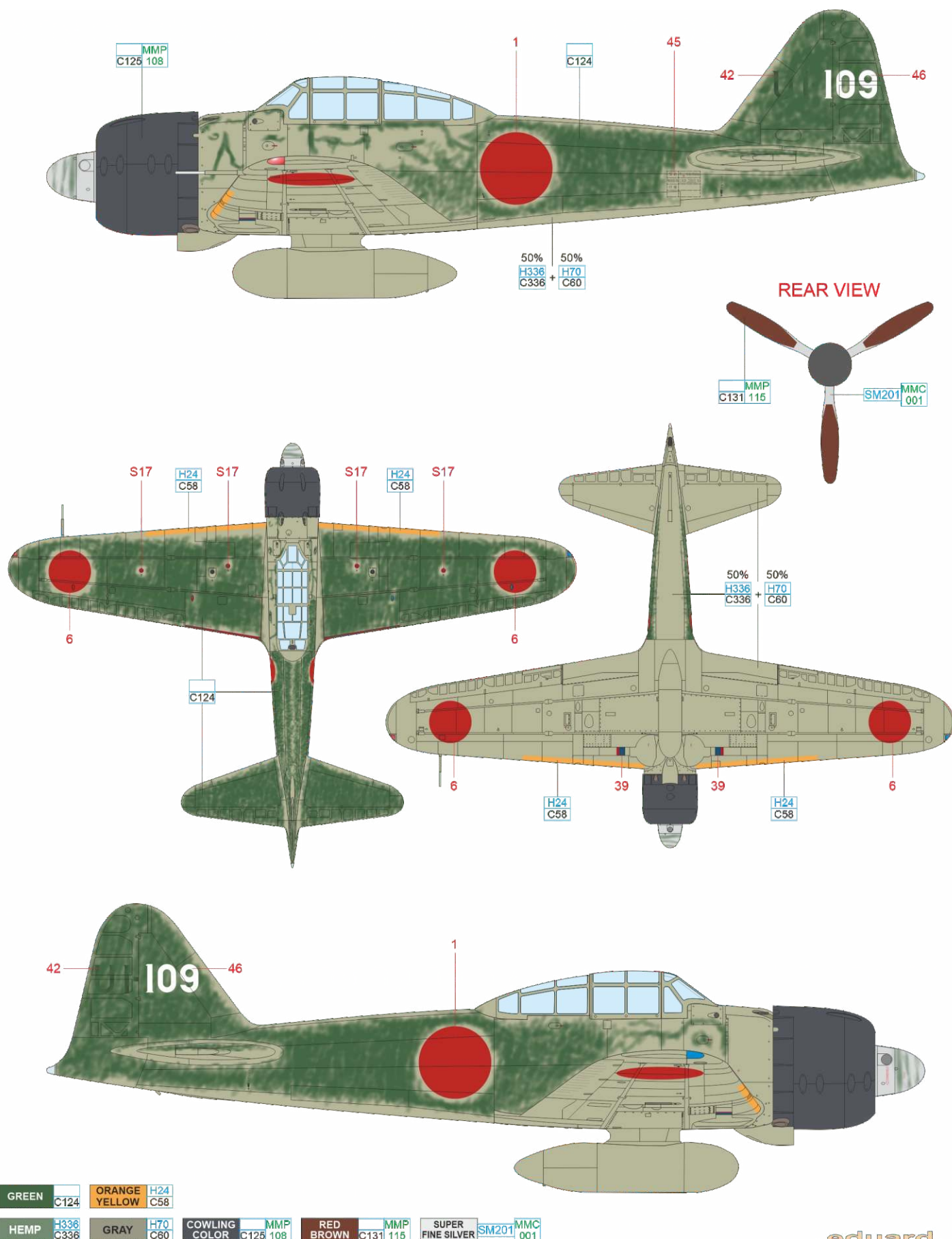
Tento letoun byl vyroben se zbarvením šedou barvou na všech plochách. U bojové jednotky byl jeho nátěr doplněn tmavě zelenou barvou, které se provozem na řadě míst oloupala. Při aplikaci zelené barvy v polních podmínkách nemusely být použity jen barvy určené pro japonská letadla. V Rabaulu se mohlo jednat o barvy z ukořistěných zásob RAAF, nebo o barvy určené pro japonská válečná plavidla. V druhé polovině roku 1943 se označování strojů stíhacích jednotek v Rabaulu změnilo a začaly být používány číslice v rozmezí 1 až 9, jejichž přiřazení k jednotlivým jednotkám dosud není spolehlivě určeno. Letouny s tímto označením se neoficiálně zařazují k bojovému uskupení pod názvem Rabauru Kōkūbuntai (Rabaulské letectvo). Existuje několik teorií, které vysvětlují smysl těchto číselných označení. Jednou z nich je jejich přiřazení číselných kódů k částem stíhacích jednotek, které v tu dobu v Rabaulu operovaly. Jednalo se o Kōkūtai 201 (kódové označení 1 až 3), Kōkūtai 204 (4 až 6) a Kōkūtai 253 (7 až 9). Podle této teorie by tedy stroj 6-171 náležel k třetí Buntai v rámci Kōkūtai 204. Ale i další vysvětlení jsou možná. Existuje indicie, že Zera filmovaná v lednu 1944 v Rabaulu s kódem 9 na ocasních plochách náležela právě Kōkūtai 204.

GREEN	C124	ORANGE	H24
		YELLOW	C58
HEMP	H336 C336	GRAY	H70 C60
COWLING COLOR	MMP C125 108	RED BROWN	MMP C131 115
		SUPER FINE SILVER	SM201 MMC 001

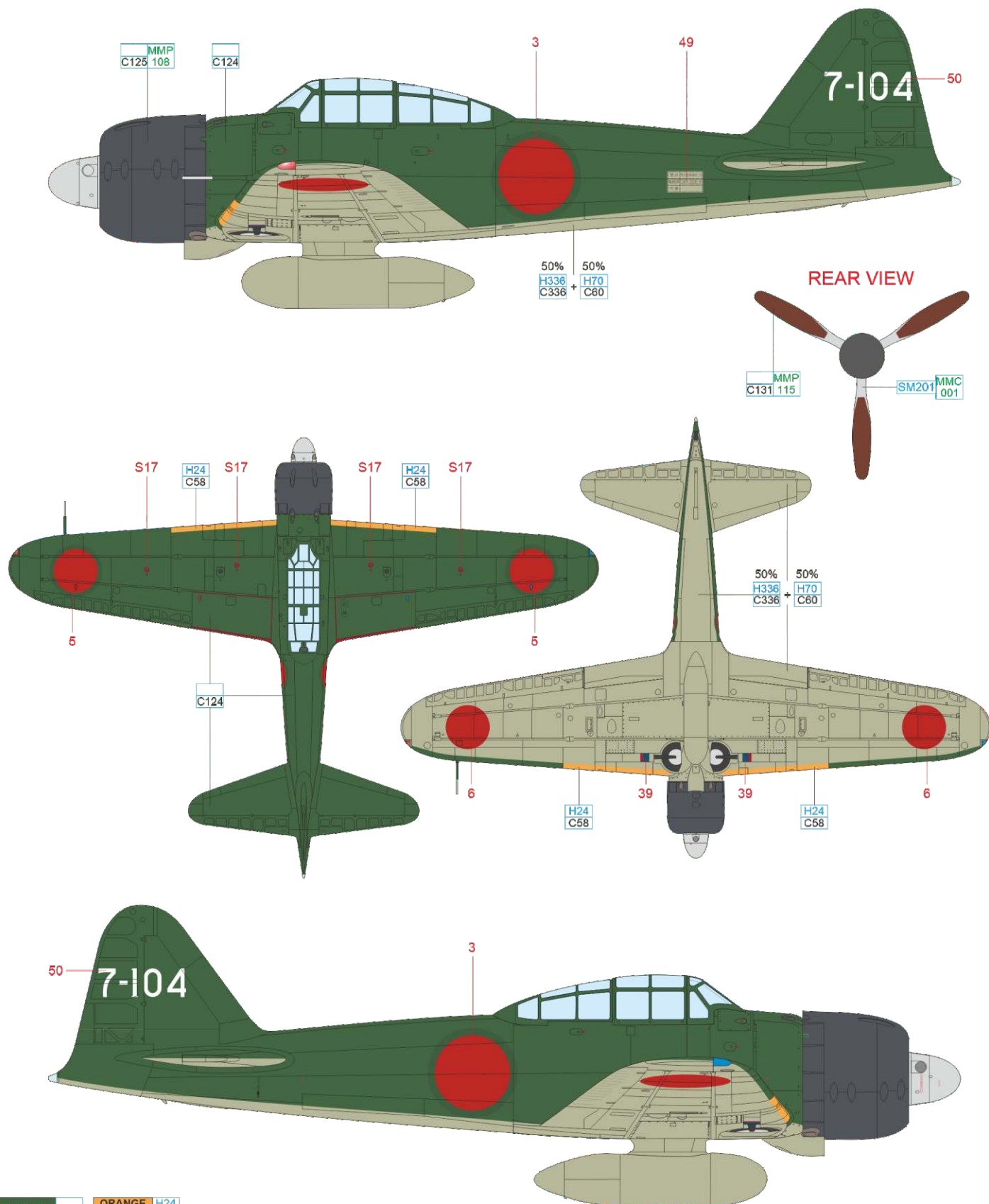
J Kōkūtai 251, základna Rabaul, Nová Británie, květen 1943

U většiny námořních stíhacích jednotek, které aplikovaly zelený nátěr v polních podmínkách byl v rámci jednotky způsob nátěru provedený obdobně. Výjimkou je Kōkūtai 251, která používala velmi různorodé vzory zeleného nátěru. Označením jednotky byl kód U1, ale ten byl v době nasazení v Rabaulu na strojích přetřen. Letoun U1-109 byl vyfotografován 23. května 1943 při letu formace šesti Zer během hlídky nad Novou Británií. Autorem fotografií byl válečný korespondent Hajime Yoshida. Stroj U1-109 letěl na pozici wingmana vedoucího první Shōtai, který seděl za řízením letounu U1-105, jež je nesprávně připisován Nishizawovi. Za dobu nasazení v oblasti Rabaulu a Salamounových ostrovů od května do konce srpna 1943 ztratila Kōkūtai 251 celkem 34 pilotů. V září 1943 byl proto její status změněn na noční stíhací s dvoumotorovými letouny Irving a její zbývající piloti Zer byli přiděleni k jiným jednotkám v Rabaulu.

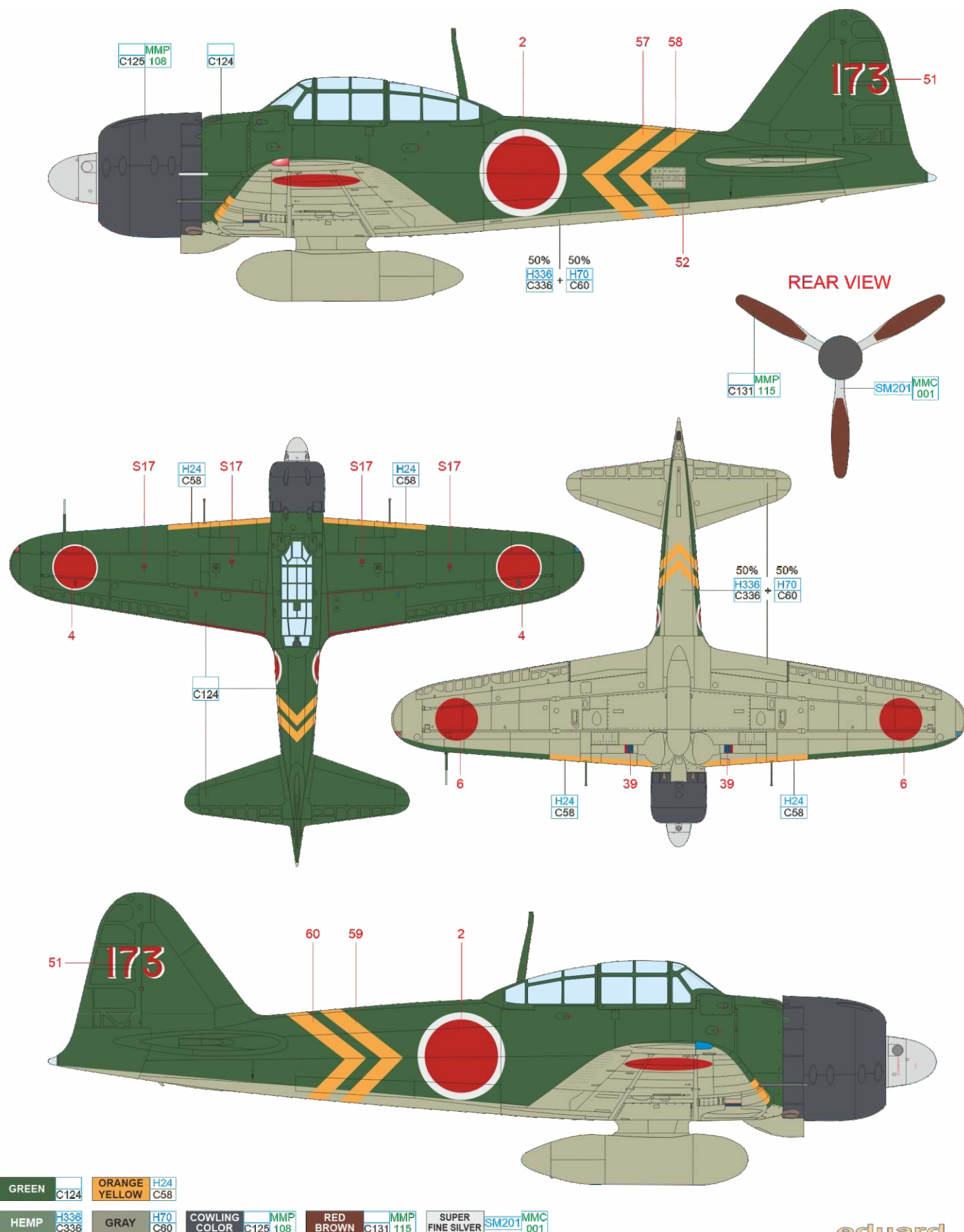
K nám. praporčík Tetsuzō Iwamoto, pravděpodobně Kōkūtai 253, Rabaul, Nová Británie, přelom 1943/1944

Tento letoun má přetřené bílé lemování výsostných znaků na trupu a horních plochách. Tetsuzō Iwamoto byl se 14 vítězstvími nejúspěšnějším námořním stíhacím esem z bojů v Číně, kde sloužil u 12. Kōkūtai. Se stíhací jednotkou let. Lodi Zuikaku se zúčastnil útoku na Pearl Harbor a během první vlny útoku se podílel na hlídce v okolí letadlových lodí. V roce 1942 se s letounem EII-102 účastnil bitev v Indickém oceánu a v Korálovém moři. Od léta 1942 působil v Japonsku jako instruktor a od března 1943 se účastnil hlídkování na Kurilských ostrovech u Kōkūtai 281. V listopadu se Iwamoto s částí jednotky přesunul do Rabaulu, kde byli začleněni nejdříve do Kōkūtai 204 a později do Kōkūtai 253. V té době používal stroje číslo 102 a 104. Je možné, že stroj s číslem 7-104 je jeho osobním strojem. V únoru 1944 se na atolu Truk podílel na stíhání bombardérů B-24. V červnu 1944 byl převelen do Japonska a od podzimu téhož roku se účastnil bojů v rámci Kōkūtai 252 nad Tchaj-wanem a Filipínami. Do konce války sloužil u Kōkūtai 203 a účastnil se s ní také Bitvy o Okinawu. Dosáhl hodnosti podporučíka a zemřel v roce 1955. Iwamotovi je připisováno 80 vítězství, on sám měl ve svém deníku zaznamenáno na 202 zasažených nepřátel.

GREEN	C124	ORANGE	H24
		YELLOW	C58
HEMP	H336 C336	GRAY	H70 C60
COWLING COLOR	MMP C125 108	RED BROWN	MMP C131 115
		SUPER FINE SILVER	SM201 MMC 001

Toto Zero s tmavě zeleným továrním nátěrem a kanony s dlouhými hlavními byl osobním letounem korv. kpt. Shindōa. Narodil se v roce 1911 a námořní akademii absolvoval v roce 1929. Od roku 1935 sloužil v Ōmura Kōkūtai a o rok později byl přidělen na let. loď Kaga. V roce 1940 létal v Číně u 12. Kōkūtai během zkoušek stíhačky A6M2. Pod jeho vedením došlo 13. září k prvnímu boji na Zerech, Japonci po něm bez vlastní ztráty ohlásili 27 vítězství. V listopadu 1940 byl Shindō převelen ke 14. Kōkūtai v Hanoji, rovněž vyzbrojené Zery. Od dubna do prosince 1941 byl buntaichō stíhačů z Akagi, ale po útoku na Pearl Harbor musel být hospitalizován. Během druhé vlny vedl celý stíhací doprovod třiceti šesti Zer. Po uzdravení byl v dubnu 1942 jmenován velitelem Tokushima Kōkūtai. Od listopadu 1942 se jako hikōtaichō u Kōkūtai 582 zapojil do bojů nad Guadalcanalem. Od července do září 1943 ve stejné oblasti sloužil jako hikōtaichō stíhací Kōkūtai 204. Na přelomu roků 1943 a 1944 velel stíhací jednotce letadlové lodi Ryūhō a později byl zapojen do vedení Kōkūtai 653 a 203 při obraně Tchaj-wanu, Filipín a Japonska. Na konci války byl ve funkci hikōtaichō u Tsukuba Kōkūtai. Zemřel v roce 2000.

INSTRUCTIONS APPLY TO BOTH TYPES

